

Space for Available
for Advertising

WWW.PREETNEWS.COM
WWW.PREETNAMA.COM

preetnamausa
@gmail.com

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ ਮੁਰਾ ਸੱਰ

Online and Print Media +1 201-312-4180 +1 917-328-8436

ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ
ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ
ਦਾ ਕਰੋ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਕਦੇ ਵੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ
ਦਿੰਦੇ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
Preetnamausa@gmail.com

ਸਾਲ 4, ਅੰਕ 218, ਮਿਤੀ : 22 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ 28 ਸਤੰਬਰ 2023 ਵੈਬਸਾਈਟ : www.preetnama.com, www.preetnews.com

ਈਮੇਲ preetnamausa@gmail.com

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਕਿਉਂ ?

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਭਾਰਤ @ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਦੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬੇਬੁਝਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨੂੰ 5 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ 2025 ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਨ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵੈਬਸਾਈਟ ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 2021 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ 3,69,91,981 ਸੀ। ਇਸ ਵੈਬਸਾਈਟ ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 5,20,390 ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2.6% ਹੈ। ਭਾਵ 9.50 ਲੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਉਥੇ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 7.70 ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 338 ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 170 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। 2021 ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇੱਥੇ 17 ਸੀਟਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ 17 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 16 ਪੰਜਾਬੀ ਸਨ। 2021 ਦੀਆਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ 49 ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ 338 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ 35 ਦੇ

ਕਰੀਬ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 8 ਸੀਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 8 ਸੀਟਾਂ 'ਚੋਂ 5 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ 2 ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ 3 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ 3 ਪੰਜਾਬੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਸਾਉਥ ਵਿੱਚ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੋਨੀਆ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਰਮਨਦੀਪ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਕੈਲਗਰੀ ਸਕਾਈਵਿਊ ਵਿੱਚ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਾਰਜ ਚਾਹਲ

ਨੇ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਗ ਸਰੋਤਾ ਦੀ ਮੋਜਬਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰੀ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰਾਏ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ।

ਸਾਬਕਾ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੀਤ ਸੱਜਣ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਗਏ। ਕਮਲ ਖੋੜਾ ਨੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵੈਸਟ ਤੋਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਮੁੱਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਸਰੀ ਨਿਊਟਨ ਤੋਂ ਅਵਨੀਤ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਈਸਟ ਤੋਂ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਨਵਲ ਬਜਾਜ ਨੂੰ ਹਰਿਆ ਅਤੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਨਾਰਥ ਤੋਂ ਰੁਬੀ ਸਰੋਤਾ ਨੇ ਮੋਧਾ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਓਨਟਾਰੀਓ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ 8 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੋਂ 4, ਅਲਬਰਟਾ ਤੋਂ 3 ਅਤੇ ਕਿਊਬਿਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੀਟ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ। ਓਨਟਾਰੀਓ ਤੋਂ ਅਨੀਤਾ ਆਨੰਦ, ਬਰਦੀਸ਼ ਚੌਹਾਨ, ਰੁਬੀ ਸਰੋਤਾ, ਸੋਨੀਆ ਸਿੱਧੂ, ਕਮਲ ਖੋੜਾ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਈਵਿੰਦਰ ਗਰੀਹ ਅਤੇ ਚੰਦਰਨਾਥ ਚੰਦਰ ਆਰੀਆ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੋਂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਜਣ, ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰਾਏ ਅਤੇ ਐਮਪੀ ਮੁੱਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲਬਰਟਾ ਤੋਂ ਜਾਰਜ ਚਾਹਲ, ਜਸਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਟਿਮ ਉਪਲ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਐਂਜੂ ਢਿੱਲੋਂ ਕਿਊਬਿਕ ਤੋਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ।

ਪੰਨੂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਕੈਨੇਡਾ-ਭਾਰਤ ਸਬੰਧ ਵਿਗੜੇ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣਗੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ !

ਕੈਨੇਡਾ : ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲੀਡਰ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਦਰਮਿਆਨ ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਦੋ ਨਵੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਣਗੇ ਜੋ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੈਨਕੂਵਰ, ਓਟਾਵਾ ਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ 25 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲੀਡਰ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ (ਐਸਐਫਜੇ) ਨੇ ਡੱਬ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਭਾਰਤ ਮੁਰਦਾਬਾਦ) ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 25 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ @ਤੇ 'ਡੈਥ ਟੂ ਇੰਡੀਆ-ਬਾਲਕਨਾਈਜ਼' ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨਗੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੋਸਟ ਵਾਟੇਡ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ

ਮੁਤਾਬਕ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਬਦਲਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਪੰਨੂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਟੈਰਰ ਹਾਉਸ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2.6% ਹੈ। ਭਾਵ 9.50 ਲੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਉਥੇ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 7.70 ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 338 ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 170 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। 2021 ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇੱਥੇ 17 ਸੀਟਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ 17 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 16 ਪੰਜਾਬੀ ਸਨ। 2021 ਦੀਆਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ 49 ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ 338 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ 35 ਦੇ

ਕਰੀਬ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 8 ਸੀਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 8 ਸੀਟਾਂ 'ਚੋਂ 5 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ 2 ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ 3 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ 3 ਪੰਜਾਬੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਸਾਉਥ ਵਿੱਚ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੋਨੀਆ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਰਮਨਦੀਪ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਕੈਲਗਰੀ ਸਕਾਈਵਿਊ ਵਿੱਚ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਾਰਜ ਚਾਹਲ

ਨੇ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਗ ਸਰੋਤਾ ਦੀ ਮੋਜਬਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰੀ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰਾਏ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਸਾਬਕਾ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੀਤ ਸੱਜਣ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਗਏ। ਕਮਲ ਖੋੜਾ ਨੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵੈਸਟ ਤੋਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਮੁੱਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਸਰੀ ਨਿਊਟਨ ਤੋਂ ਅਵਨੀਤ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਬਰੈਂਪਟਨ ਈਸਟ ਤੋਂ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਨਵਲ ਬਜਾਜ ਨੂੰ ਹਰਿਆ ਅਤੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਨਾਰਥ ਤੋਂ ਰੁਬੀ ਸਰੋਤਾ ਨੇ ਮੋਧਾ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਓਨਟਾਰੀਓ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ 8 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੋਂ 4, ਅਲਬਰਟਾ ਤੋਂ 3 ਅਤੇ ਕਿਊਬਿਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੀਟ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ। ਓਨਟਾਰੀਓ ਤੋਂ ਅਨੀਤਾ ਆਨੰਦ, ਬਰਦੀਸ਼ ਚੌਹਾਨ, ਰੁਬੀ ਸਰੋਤਾ, ਸੋਨੀਆ ਸਿੱਧੂ, ਕਮਲ ਖੋੜਾ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਈਵਿੰਦਰ ਗਰੀਹ ਅਤੇ ਚੰਦਰਨਾਥ ਚੰਦਰ ਆਰੀਆ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੋਂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਜਣ, ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰਾਏ ਅਤੇ ਐਮਪੀ ਮੁੱਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲਬਰਟਾ ਤੋਂ ਜਾਰਜ ਚਾਹਲ, ਜਸਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਟਿਮ ਉਪਲ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਐਂਜੂ ਢਿੱਲੋਂ ਕਿਊਬਿਕ ਤੋਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ।

ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ 8.16 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਵਪਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੀ-20 ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤੇ (ਐਫਟੀਏ) 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਰੁਕ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੌਜੂਦਾ ਤਣਾਅ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਖੇਤੀ, ਬਾਗਬਾਨੀ ਅਤੇ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਿੰਗ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਦਬਦਬਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਬਾਗਬਾਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਤਪਾਦ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਭਾਵ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਗੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਨਵੰਬਰ 2017 ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੀਲ ਮਟਰਾਂ ਦੀ ਦਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਟੈਰਿਫ਼ 50% ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤ @ਤੇ ਭੇਜਣੀ ਪਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਗਭਗ 1 ਲੱਖ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਟੈਂਡੀ ਵਜੋਂ 'ਤੇ ਉਥੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Khara Sach

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 218

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

22 SEPT TO 28 SEPT, 2023

6TH YEAR "BIGGEST GANESH UTSAV" (BELLEROSE) NEW YORK 2023

presents

Kids Ganesh Puja

12:00 PM To 1:00 PM

Bollywood Celebrity

Theme Fancy Dress

5:00 PM To 6:00 PM

SEP 23RD, 2023 SATURDAY

YMCA PADAVAN-PRELLER FIELDS, 236-02 HILLSIDE AVE, QUEENS, NY 11426

❖ Special Kid's Puja ❖ Ganesh Movie & Quiz ❖ Ganesh Aarti for kids ❖ Interactive sessions with kids on Stage

Donations & Sponsorships are accepted!

All donation is tax exempt in United States under 501 (C) (3) Tax ID - 82-5383797

RSVP - SUHAG MEHTA: (516) 324-5230

JAY SHAH: (516) 690-1188

POONAM SHAH: (646) 691-7750

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 218

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

22 SEPT TO 28 SEPT, 2023

श्री गणेशाय नमः

॥ वक्रतुण्ड महाकाय सूर्यकोटि समप्रभ
निर्विघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ॥

14 FEET
GANESH IDOL

Celebrates
**6TH YEAR BIGGEST
Ganesh Utsav**
OF (BELLEROSE) NY 2023

WED. SEPTEMBER 20TH 2023 TO
SUN. SEPTEMBER 24TH 2023

YMCA PADAVAN-PRELLER FIELDS
236-02 HILLSIDE AVE., BELLEROSE,
NY 11426

5
DAYS

MORNING AARTI : 10:30 AM | EVENING AARTI : 7 PM
DARSHAN 10 AM TO 9 PM
DANDIYA RAAS, MUSICAL NIGHT, DANCE & SINGING
KIDS PUJA, GUJARATI MOVIE, FASHION SHOW

MURTI STHAPANA
WED. SEPT. 20th, @ 4 pm
Parade Starts From
PATEL BROTHERS
251-08 Hillside Ave, Queens, NY 11326

**MURTI VISARJAN
SUNDAY**
SEPTEMBER 24TH 2023 @5 PM

EVENT SPONSORS

MEDIA SPONSORS:

SUPPORTED BY:

RAFFLE PRIZES

Raffle Ticket are available at

Bhavesh Patel (BK) : 646-552-2887

259-15 Hillside Ave, Floral Park, NY 11004

REAL USHA SWEETS & SNACKS

259-15 Hillside Ave. Floral Park, New York 11004

All Donations are Tax Exempt in the United States Under 501 (C) (3) Tax ID 82-5383797

Call: 516-324-5230

EMAIL: GANESHUTSAVNEWYORK@GMAIL.COM

WWW.GANESHUTSAVNEWYORK.ORG

Preetnama

ਖੀਤਰਨਾਮਾ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 218

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

22 SEPT TO 28 SEPT, 2023

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

॥ वक्रतुण्ड महाकाय सूर्यकोटि समप्रभ
निर्विघ्न कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ॥

6th Year BIGGEST GANESH UTSAV (Bellerose) NY 11426

Friday, Sep 22nd, 2023

From 8pm to 10pm

FREE PARKING

Dandiya
MASTI &
Garba Night

FREE ENTRY

JITESH RAJPUT
Folk Singer

AVINAS BAROT
Folk Singer

ZARANA PANCHMATIA
Folk Singer

BHAVESH BAROT

ANIL SINDHI
Folk Singer

NIMESH RAWAL

JITENDRA BAROT

PRATAP PARMAR

DHAVAL MANDAPWALA

HEMANT GAYAKWAD

YMCA PADAVAN-PRELLER FIELDS 236-02 HILLSIDE AVE, BELLERSE, NY 11426

Call: 516-324-5230

Website: ganeshutsavnewyork.org ~ Email: ganeshutsavnewyork@gmail.com

www.PreetNews.com
www.PreetNews.com
www.PreetNews.com

Supervisor Don Clavin,
the Hempstead Town Board,
the Department of Community Affairs & LIPAC
invite you to celebrate

Diwali Festival

KAJAL GILL **SHILPI PAUL**
Bollywood Singer

SUNNY GILL **SHWETA VASUDEVA**

Dance Music LIVE BAND

Sunday, October 1st • 12:30 p.m. to 6:30 p.m.
Town of Hempstead Parking Lot
One Washington Street, Hempstead

Artists, Music, Culture, Food, Jewelry, Clothes Stall, Raffle Tickets and much more

For more information:
Sudheer Kumar (516) 852-0276 • Micky Chadha (516) 945-4475
Rupal Sehgal (516) 835-6000 • Zahid Syed or Aman Thind (516) 812-3009

Don Clavin
Supervisor

Council Members
Dorothy L. Goosby • Dennis Dunne, Sr.
Thomas E. Muscarella • Christopher Carini
Melissa Miller • Laura A. Ryder

Kate Murray
Town Clerk
Jeanine C. Driscoll
Receiver of Taxes

ਸੀ। ਸਰਪ੍ਰੀਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਾਪਾ ਨੇ ਕਦੇ ਉਸ ਰੋਸਕਿਉ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੋ ਕੇ ਅਪਣੇ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਥਾਪੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਤ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਕਈ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਵੇਖੇਗੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਾਲੀ ਸਦਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚੇ। :-

ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਮੇਰੀ

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਮੰਦਿਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਹਿੰਦੇ, 'ਕੈਨੇਡਾ ਸਵਰਗ ਨਹੀਂ ਜਾਲ ਹੈ'

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 400 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਓਨਟਾਰੀਓ ਦੇ ਨੌਰਥ-2 ਸਥਿਤ ਕੈਨੇਡਰ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਰੋਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਟੈਂਟ ਲਾ ਕੇ ਪਰਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬੈਠ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ 50 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਨ ਜੋ ਸੜਕ 'ਤੇ ਟੈਂਟ ਲਗਾ ਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੱਤ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਕਮਰੇ ਜਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਧਰਨੇ ਵਾਲੇ ਟੈਂਟ ਤਾਂ ਹੁਣ ਹਟ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਘਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉੱਥੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਗਏ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਬਜਟ ਟਿੱਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਗਏ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਲਈ ਉਮੀਦ ਨਾਲੋਂ ਲਗਭਗ ਦੁੱਗਣਾ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਇਆ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਸੈਕਟ ਹੈ, ਇਸ ਸਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਰਾਇਆ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਕਥਾ ਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਨੌਰਥ-2, ਓਨਟਾਰੀਓ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਰ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠਹਿਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾਰਥ-2 ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਕਾਲਜ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਕਰੀਬ 3500 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਰਾਇਆ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕਮਰੇ ਵੀ ਛੁਲ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਰ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਆਈਟੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਅਕਾਉਂਟ 'ਤੇ ਸੈਕਟ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਇੱਕ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਕਾਲਜ 5

ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮਹਿੰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਟੈਂਟ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਮੈਂਟਰੀਅਲ ਯੂਥ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਆਰਗਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਗਰੁੱਪ (m.y.s.o.) ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹਰਿਚਰ ਸਿੰਘ ਨੇ m.y.s.o. ਦੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਸਿਰਫ ਨੌਰਥ-ਬੇਅ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਓਨਟਾਰੀਓ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ ਹਾਊਸ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੋਸਟ' ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਾਲ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਾਲਜ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਟਲ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ

ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਲਬ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਤਾਂ ਰੁਕ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਤ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿਣਗੇ।

9 ਲੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ

ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵੀਜ਼ਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਲਿਤ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਗੁਜਰਾਤੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਧ ਗਏ ਹਨ। ਓਵਰਸੀਜ਼ ਫਰੰਡਜ਼ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੇਮੰਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਗੁਜਰਾਤੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਮਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਸਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ, ਮੌਸਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ

ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਹੈ। ਰੇਗੁਲੇਟਿਡ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੰਸਲਟੈਂਟਸ ਯਾਨਿ ਆਰਸੀਆਈਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪੈਸੀਫਿਕ ਗਲੋਬਲ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਉਪਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮੰਦੀ ਕਾਰਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸੈਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਥੇ ਸੈਟਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਵਰਕ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਪਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, 'ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਤੋਂ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਸਾਲ ਲਗਭਗ 9 ਲੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵੀਜ਼ੇ ਸਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਸਬਿਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਧੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਨਿਯਮ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਸਵਰਗ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਾਲ ਹੈ

ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਐਮਬੀਏ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਹਨ ਪਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕਮਰਾ ਮੈਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕਾਕਰੇਚਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਕਮਰਾ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਮਰਾ ਬੱਧ (ਕੀਟਾਨ) ਮੁਕਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭੋਜਨ ਪਟੇਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਖਟਮਲਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਕੀਤੇ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਲੋਕ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਪੱਟੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਨਾਗਰਿਕ ਮਾਲਕਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਪੂਜਾ ਪਟੇਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਕਸਰ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਜਨਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣੀ ਪਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਪੂਜਾ ਪਟੇਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਕਸਰ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਜਨਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣੀ ਪਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਭਾਵਿਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪੱਟਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੰਗੇ ਹਨ ਪਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕਮਰਾ ਮੈਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕਾਕਰੇਚਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਕਮਰਾ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਮਰਾ ਬੱਧ (ਕੀਟਾਨ) ਮੁਕਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭੋਜਨ ਪਟੇਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਖਟਮਲਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਕੀਤੇ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਲੋਕ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਪੱਟੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਨਾਗਰਿਕ ਮਾਲਕਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਪੂਜਾ ਪਟੇਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਕਸਰ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਜਨਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣੀ ਪਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਰਾਏ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਰਿਹਾਇਸ਼ ਇੱਕ ਜਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 500-600 ਡਾਲਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਉਸੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ 800 ਡਾਲਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਥੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ, ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ 15-20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੰਨੇ ਰੁਪਏ ਖਰਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਮੰਤ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, 'ਜੇਕਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਮੰਟੀਆਂ ਵੀਜ਼ੇ ਵਸੂਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਬਜਟ ਟਿੱਲ ਗਿਆ
ਉਪਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਸੈਕਟ ਨਾਲ ਮਹਿੰਗਾਈ 15 ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਇੰਨੇ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਪਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬਜਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਡਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕੱਢ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਭਾਵਿਆ ਲਾਲਾਨੀ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਆਵਾਜਾਈ, ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਘਰ ਮਹਿੰਗਾ ਹੈ। ਭਾਵਿਆ ਆਖਦੇ ਹਨ, 'ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ 20 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ 80 ਘੰਟੇ। ਇੱਥੇ ਦਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 15.5 ਡਾਲਰ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਕੱਟਣ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਲਗਭਗ 1200 ਡਾਲਰ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਰਾਏ ਲਈ 700 ਡਾਲਰ, ਖਾਣਾ-ਪੀਣ ਲਈ 300 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ 100 ਡਾਲਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਤਨਖਾਹ ਉੱਥੇ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 218

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

22 SEPT TO 28 SEPT, 2023

DASTAAR PRIDE

8th Annual East Coast Turban Tying Competition
Saturday, September 30, 2023 - 9am onwards

Register in Person or at www.DastaarPride.com

Registered Participants Will Get T-shirt & Baaj

DastaarPride.com

Golden Terrace Hall

120-23 Atlantic Avenue

Richmond Hill NY 11418 United States

Age Groups:

9-11, 12-14, 15-18, 19-22, & 23-30

Last date of registration

September 23rd, 2023 Check-in Starts from 9:00 am

Registration Link:

www.DastaarPride.com/register

Kids Welcome

8 years and younger.

Team will assist in tying turbans.

Each kid will get participatory prize.

Kucha

magician

Amazing Singh

Steel Man

Amandeep Singh

With the active participation of all Gurdwaras and organizations in the tristate and the blessings of the sadhsangat, this event is coming to life for the 8th year.

Please Join us to:

- Encourage our next generation
- Sponsor prizes
- Support our community

Prizes Worth
\$21,000/-

All donations are
tax-deductible under 501(c)(3)
nonprofit organization

Registration Link and QR Code
www.DastaarPride.com/register

Donation Link and QR Code
www.DastaarPride.com/donate

Venmo QR Code
for donations only

Guru Gobind Singh Study Circle (USA) With support of all Sadh Sangat of USA

www.DastaarPride.com | info@dastaarpride.com

In association with Turban Day & Let's Share a Meal

www.g...

Preetnama

ਖੀਤਨਾਮਾ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 218

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

22 SEPT TO 28 SEPT, 2023

POWERED BY

PRRIA HAIDER & MEETU MAGIC
IN ASSOCIATION WITH BADSHAH CAFE
PRESENT

POWERED BY

KAKA

& MUSICIANS
LIVE IN CONCERT

FRIDAY
6th OCT 2023
9:00 PM ONWARDS
NEW YORK

230 FIFTH AVE
MANHATTAN, NY

Tickets- \$50, \$70, VIP
100, VVIP \$150

SCOPE
ENTERTAINMENT

TICKETS ARE AVAILABLE ON

DESIGN ODEON GRAPHICS

FOR MORE INFO
PRRIA HAIDER - 516-303-6597

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਢਾਡੀ ਜੱਥਾ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਜੀ ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਲੱਸ਼ਿਗ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਖੰਡ ਪਾਠ

ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ

ਨਿਊਯਾਰਕ - ਲੱਖ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਦਿਰ ਕਰੇ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰੱਜੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਖਾਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੋਰ ਭਾਵ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਢਾਡੀ ਜੱਥਾ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਡਾਨਾ ਅਤੇ ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਡਾਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜੱਥਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ

ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਡੇ ਹੀ ਮਿੱਠੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿੱਘੇ ਸੁਭਾਅ ਸਦਕਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਦਕਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਜਿਸਦੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਡਾਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ 90* ਫਲੱਸ਼ਿਗ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 15 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਆਰੰਭ ਹੋਏ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਐਤਵਾਰ ਮਿਤੀ 17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਸਾਰੇ ਜਾਣੀਆ ਮਾਣੀਆਂ ਸਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜਿਰੀ ਲਗਵਾਈ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥਿਆਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਰਸ ਭਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਇਆ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਥਾ ਵੀ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਰਵਣ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਵੀ

ਅਤੁੱਤ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਨੇ ਖਾਸ ਕਵਰੇਜ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਡਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੜਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Khara Sach

Cheif Editor
Pritpal Kaur

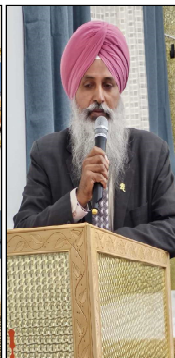
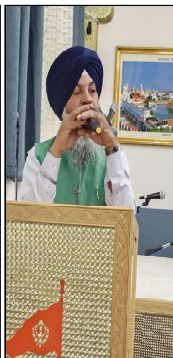
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 218

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

22 SEPT TO 28 SEPT, 2023

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਢਾਡੀ ਜੱਥਾ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਜੀ ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਲੌਸ਼ਿਗ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਖੰਡ ਪਾਠ

ਨਾਭਾ ਦੇ ਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਰਾਜ ਗੁਆ ਲਿਆ ਪਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੈਤੋ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਐੱਸਜੀਪੀਸੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅਹਿਮ ਪਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਵੀ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਫੂਲਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਜੀਂਦ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵੀ ਫੂਲਕੀਆਂ ਮਿਸਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਨਾਭਾ ਫੂਲਕੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਰਿਆਸਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਬਿਲਾਡ ਖੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 1923 ਦੌਰਾਨ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸੋਚ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਰੁਬਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੈਤੋ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਐੱਸਜੀਪੀਸੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅਹਿਮ ਪਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਵੀ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਫੂਲਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਜੀਂਦ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵੀ ਫੂਲਕੀਆਂ ਮਿਸਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਨਾਭਾ ਫੂਲਕੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਰਿਆਸਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਬਿਲਾਡ ਖੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 1923 ਦੌਰਾਨ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸੋਚ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਰੁਬਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਆਈ
ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਰਾਜਾ ਹਮੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 1755 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਮੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਦਾ ਚੌਧਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਝਰੂਖਾ ਕਸਬੇ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਰਹਾਇਸ਼ ਰੱਖੀ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਨਾਂ 'ਨਾਭਾ ਨਗਰ' ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਨਗਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਸ ਗਿਆ। ਪੰਥ ਰਤਨ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਐਡਵਾਂਸਡ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਇਨ ਸਿਖਇਜ਼ਮ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਡਾਕਟਰ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ, ਨਾਭਾ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਿਆ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਇੱਕਦਮ ਵਿਚਕਾਰ (ਨਾਭਾ ਵਿੱਚ) ਸੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਭਾ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਹਮੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾਭਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1763-64 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਸੂਬੇ ਜੈਨ ਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਅਲੋਹ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਵੀ ਨਾਭਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। 1783 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਹਮੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿਆਸਤੀ ਗੱਦੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 8 ਸਾਲਾ ਪੁੱਤ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਆ ਗਈ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਲੋਕ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਹਤੋਸ਼ੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1846 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਾਜਾ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ

ਬਗ਼ਾਵਤੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ

ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਉੱਲਟ ਜਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 4 ਮਾਰਚ 1883 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਸਮੋਹ ਕੌਰ ਦੇ ਪੁੱਤ ਸਨ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ 28 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ 24 ਜਨਵਰੀ, 1912 ਨੂੰ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ। ਰਿਪੁਦਮਨ ਫ਼ਰਾਂਸ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿੱਖ ਮਰਿਯਾਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾਕਟਰ ਮੁਹੰਮਦ ਇਦਰੀਸ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਨਿਮਰ ਸੁਭਾਅ, ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਚਾਰ, ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸੋਚ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਗੁਰਮਤਿ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾ ਸਨ। 1906 ਤੋਂ 1908 ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਅੰਡੀਸ਼ਨਲ ਮੈਂਬਰ ਸਮੇਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੌਮੀ ਅਗਵਾਈਕਾਰਾਂ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਾਲਵੀਆ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਪਾਲ ਗੋਖਲੇ ਵਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ-ਕਾ-ਬਾਗ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਸਾਕੇ ਕਾਰਨ ਰੋਸ ਗ੍ਰਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਲੀ ਪੱਗ ਬੇਨਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਰਿਪੁਦਮਨ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣਾ
ਰਿਪੁਦਮਨ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੁਭਾਵਿੱ ਸਬੰਧ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਨੰਦ ਮੋਹਨ ਐਕਟ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਕੌਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1909 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੋਸ਼ਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 1914 ਈਸਵੀ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਗ਼ਾਵਤੀ ਜਲਸਿਆਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤਹਿਰੀਕਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ

ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਆਸਤ

ਸਾਥੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਨ ਵਿੱਚ ਨਾਭਾ ਦਾ ਨਾਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੀ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਨ-ਸ਼ੌਕਤ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ ਵੀ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹਨ। 1871 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ। ਡਾਕਟਰ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਇੱਕ ਯੋਗ ਰਾਜਾ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਖੁੱਲ੍ਹਵਾਏ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਦੇਣੇ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਰੋਜ਼ ਦਰਬਾਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਰਾਜਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸੀ। 1904 ਈਸਵੀ ਦੇ ਫੂਲਕੀਆ ਸਟੇਟ ਗਜ਼ਟੀਅਰ ਮੁਤਾਬਕ ਨਾਭੇ ਵਿੱਚ

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਗੁਰਮੁਖੀ, ਫਾਰਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਫੂਲ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਪੋਤੀਥਾੜੀ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਕੂਲ 'ਜ਼ਮੀਨਦਾਰੀ ਸਕੂਲ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਰਾਜਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਾਭਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ 1892 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਆਪਕ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਨਿਡਰ ਹੋ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ-ਲਿਖਾਈ ਕਰ ਸਕਣ। 25 ਦਸੰਬਰ, 1911 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਲਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਖ਼ਿਰ 1923 ਦੌਰਾਨ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ
ਮੁਹੰਮਦ ਇਦਰੀਸ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੱਕਾ ਮਿਲਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜੈਤੋ ਸੰਰਚਾ: ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਲਈ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋਣਾ
ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਹੰਮਦ ਇਦਰੀਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਗਸਤ 1923 ਦੌਰਾਨ ਇਜਲਾਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਅਮਨ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 'ਦਾ ਨੇਸ਼ਨ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ 1923 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦ ਖਿਆਲੀ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ

ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਈ। 12 ਸਤੰਬਰ 1923 ਦੇ ਸਿਵਲ ਐਂਡ ਮਿਲਟਰੀ ਗਜ਼ਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 5 ਅਗਸਤ 1923 ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 9 ਸਤੰਬਰ 1923 ਨੂੰ ਨਾਭਾ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੈਤੋ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਦਰੀਸ ਜਾਨਸਟਨ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੰਗਸਰ ਜੈਤੋ 'ਤੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਾਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੇ ਫ਼ੌਜ ਤੈਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 150 ਗਜ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਥੇ ਦੇ 21 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਤੇ ਕਰੀਬ 33 ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸੂਚੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 70 ਤੋਂ 150 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫਾਈਲ ਨੰਬਰ 28 ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Weekly Preetnama www.preetnama.com
+1 (201) 312-4180**PRITPAL KAUR**
Editor-In-Chief
+1 201-312-4180
+1 917-328-8436

ADVISORY BOARD

ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਊਜਰਸੀ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਧਲਵਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰੋ

ਜੀ. ਐਸ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ

ਸੁਜਾਨ ਨਾਗ, ਯੂ.ਐਸ.ਏ.

ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬ

ਸੁਖਮੰਦਰ ਬਰਾੜ

(ਭਗਤਾ ਭਾਈਕਾ) ਵੈਨਕੂਵਰ,

ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਡਿਜ਼ਾਇਨਰ

9592398822

The Preetnama is not responsible or legally liable
for any news, article, advertisement or typing
mistakes in the news or articles

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਲਈ ਖਿਆ ਦੇ ਜਾਚਕ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੀ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਢੁੱਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

Preetnamausa@gmail.com
www.preetnama.com

ਟਰੂਡੋ ਦੀ ਡੁਬਦੀ ਨਇਆ?

ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੀ-20 ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਰਜੀਹ ਨਾ ਮਿਲਣ ਅਤੇ 2018 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਭੜਕਾ ਸਬੰਧਤ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਤ ਦੋਹਾਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਨਿੱਝਰ ਗੱਲੀਬਾਰੀ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਆਸ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਟਰੂਡੋ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਚਾਲ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਸਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵਿਆਸ ਚਰਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਮੋਟਰੀ ਕੋਸ਼ ਚੁਕਾ ਹੈ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਘਰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਲਈ ਮੋਰਗੇਜ ਦੀ ਮਿਆਦ 30 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 40 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਰਦੀਪ ਨਿੱਝਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੀ-20 ਅਤੇ 2018 ਦੌਰਾਨ, ਟਰੂਡੋ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹਨ।

ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟਰੂਡੋ ਦੇ ਚਾਰਟਰਡ ਆਡਰਾਈਟ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਹੀ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਹਰਦਿਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਂ ਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਟਰੂਡੋ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਰੱਬੀ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਿਉਂ ਭੁਲ ਗਏ ਕਿ ਉਹ ਟਰੂਡੋ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਵਾਦੀ - ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ 2018 'ਚ ਗਰਦਾਨਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਤਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰ @ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਪਰਤਣ @ਤੇ, ਉਸਨੇ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ @ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ @ਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵੰਤ ਬੰਕ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਤ ਲਈ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਆਸਟੋਲੀਆ ਵਿਚ ਮੰਦਰਾਂ @ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਤਨਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਆਸਟੋਲੀਆ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ, ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਇੱਕ ਵਧਾ ਕੇ 40 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਆਸਟੋਲੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ @ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ

ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਰਾਜਸ਼ੀਲੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੈਨੇਡਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ 10ਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲ ਅਤੇ 18ਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਹੈ। ਸੈਂਕੜੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਟਰੂਡੋ ਵਲੋਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਟਰੂਡੋ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਰੁੱਧ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕੀ। ਭਾਰਤੀ ਦੁਤਘਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬੇਚੈਨੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਾਲਿਸਤਾਨ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਉਘੇ ਆਗੂ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਨੇ ਮੰਦਥਾਗੀ ਮੰਤ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਵਧਣ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਫਿਲਹਾਲ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ @ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਜਲਦਪਨੇ ਵਿਚ ਜੋ ਭਾਰਤ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੂਟਨੀਤਕ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ @ਤੇ ਹੜਵਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਚੀਓ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਸਬੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖ਼ਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕੂਟਨੀਤਕ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਰਾਦਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗੀ? ਜਿਸ ਦਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਟਰੂਡੋ ਨੂੰ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਭਗੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ @ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ @ਤੇ ਬੁਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੋਧਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੂਟਨੀਤਕ ਹੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ। ਟਰੂਡੋ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਪਾਅ ਲਾਗੂ ਕਰੇ। ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੂਟਨੀਤਕ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗੜਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ।

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਲੋਰਾ

Preetnama Talk Show

News

Talk Show

Interview

Social

PREETNAMA
ONLINE AND PRINT MEDIA
KHARA SACH
CHIEF EDITOR - PRITPAL KAUR
+1 201-312-4180
Preetnama TV

Political

Music

Current Issue

Host : Pritpal Kaur Preet

Web : www.preetnama.com, Email : Preetnamausa@gmail.com

Live on Facebook
page PreetnamaTv+1 201-812-2080
+1 917-828-8436

“The Double-Edged Sword: How Social Media Has Transformed Our Lives”

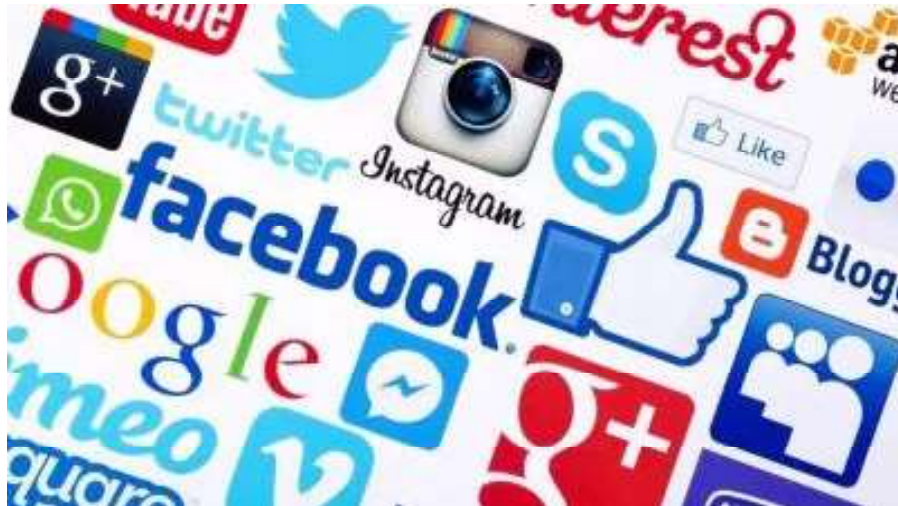
Social media plays a vital role in our lives today. When we compare today's era with the past, we observe a stark contrast. In the past, before the advent of technology, life was simple, tranquil, and clean. However, in today's world, we see a more complex society that emphasizes advancement and modernization. The increase in technological advancements has brought about significant changes in our society, with social media being a major driver of this transformation.

Life before social media was undoubtedly pure and simple, but it was also somewhat isolated from the world's current events. People led good lives, but there was a lack of exposure to the broader world. Their knowledge remained static, and they were often unaware of the realities beyond their immediate surroundings. Many relied on superstitions and irrational beliefs, creating their own mythologies. While some were literate and could discern right from wrong, others followed irrational beliefs.

The advent of social media brought about a global revolution that impacted the lives of every individual. People became more connected and began to lead more organized lives. It also had a significant influence on mental health, reforming and renovating the way people thought. As people became familiar with social media, they started craving more technological advancements to improve the world further.

Today, people have become heavily reliant on social media. It has both positive and negative impacts, depending on its usage. When utilized for the betterment of society, social media can be a powerful tool for education. Many students prefer online learning through social media platforms, and numerous channels provide educational content. Social media has made it easier for remote areas to access business opportunities through communication and transportation.

Moreover, social media has not only revolutionized education but also transformed the way we consume news and information. It

has become a primary source of news for many, shaping public opinion and driving social and political discourse. However, it has also given rise to concerns about the spread of misinformation and “echo chambers” where people are exposed only to like-minded views.

However, social media also has its limitations and drawbacks. Excessive use can negatively affect mental and physical health. Addiction to social media can lead

to a loss of focus on personal goals and priorities. It's crucial to recognize these negative aspects and use social media responsibly.

In the context of businesses, social media has revolutionized marketing and customer engagement. Companies utilize various social media platforms to reach a global audience, promote their products and services, and engage with customers in real-time. This has opened up new avenues for

entrepreneurship and created a more level playing field for small businesses to compete with larger corporations.

As Aubaid Akhoon, the renowned columnist, once said, “As we navigate the digital landscape of the 21st century, let us remember that social media is a double-edged sword, capable of connecting hearts and minds, but also of blurring the lines between reality and illusion. Its true power lies not in the platform

itself, but in how we choose to wield it—either to illuminate the path to progress or to deepen the shadows of distraction. Let's use it as a tool to enlighten our minds, connect with others, and nurture our society's growth, all while preserving the gems of wisdom we encounter along the way.”

Education plays a significant role in how individuals use social media. It's not just about accumulating information; it should also involve character development and life-building experiences. We must apply the knowledge we gain from social media to make a positive impact on society by changing negative behaviors and attitudes.

Bottom line: social media provides a platform for self-expression and connection. To make the most of it, we should use it responsibly and contribute positively to our society. Just like a valuable gem, we should preserve and utilize this resource wisely. Social media has reshaped our world in profound ways, and its influence continues to evolve as technology advances and society adapts to these changes.

Umais Mudasir Farooqi
umaismudasir18@gmail.com

G20 impetus against climate change

India's G20 presidency slogan of ‘Vasudavah Kutumbakam’ ‘One Earth One family’ has outlined its commitment towards inclusivity and an equal world for all. The opening of the summit on 9th September 2023 laid down New Delhi Leaders' Declaration. The chair of the summit; the Prime Minister of India aimed at bridging the trust deficit that has engulfed the whole world that is leading to both man-made and natural calamities that are being faced by different parts of the world. This declaration ingrains the fundamental value of inclusivity that is intrinsic to Indian civilization and has again stressed building consensus that comes through trust.

Amidst the conundrum of the Russia and Ukraine war had seen tense and heated moments that might

have led to World War III, bridging of trust deficit is vital for the survival of human beings. This was further attuned when India passed a resolution and admitted the African Union as a permanent member of the G20 forum. This opens up two new vistas in G20 history. First, it wipes out the image that G20 is the forum for the globally rich countries only thereby moving a step towards inclusivity and instilling equality by bridging the north and south divide thereby making the forum G21; secondly, it opens a new chapter of admitting a regional forum in a multilateral organization. In this process, it aims to lessen the trust deficit that is posed by the narrow nationalism of the countries leading to ethnic conflict, especially in Africa. New Delhi's leaders' declaration has

strongly affirmed strong, sustainable, balanced and inclusive growth for all. It has categorically pointed to at focused commitment to achieving sustainable development goals by all the countries together.

This emphasis has moved away from the north-north-south divide and it now focuses on sustained collaborative commitment from the whole world through cultural invigoration to fight the demons of inequality, hunger, health crisis etc. that are plaguing the whole world. The aspect of financial inclusion reiterates its demands for bridging the economic inequality that has infested the world. This is one of the major hindrances that are posed for the slow attainment of sustainable development goals. The New Delhi leaders' Declaration has a special mention of

the attainment of gender equality and bridging the gender divide. It highlights those sectors where women are either ‘invisible’ or are missing. This declaration has especially focused on bridging the digital divide between men and women. As per the latest report of the International Telecommunication Union, an allied agency of the United Nations, there is a huge digital divide between the two sexes that inhibit women's financial inclusion and progress. Along with this, there is an increasing stress on mitigating the adverse effect of climate change on women which is in turn affecting their health and nutritional needs. An increase in climate adversities is affecting the rainfall and cropping patterns leading to less production of food grains.

"From Extravagance to Essence: Rediscovering Kashmiri Weddings"

"Are we defined by the extravagance of our celebrations or the depth of our connections?"

Aubaid Ahmad Akhoun

Email:

akhoun.aubaid@gmail.com

And those who, when they spend, are neither extravagant nor niggardly but hold a just balance between those (extremes)." - Quran, 25:67
As the summer sun relinquishes its fiery grip on the beautiful valleys of Kashmir, a unique trend has emerged this year. With scorching temperatures making traditional summer weddings a challenge, many Kashmiri families have wisely chosen to delay their marriage ceremonies, opting instead for the cooler months of September to November. This shift not only brings respite from the heat but also offers a valuable lesson in celebrating love and togetherness with simplicity.

Kashmir, often described as "Paradise on Earth," has long been renowned for its breathtaking landscapes, vibrant culture, and warm hospitality. The grandeur of Kashmiri weddings, with their rich traditions, elaborate rituals, and opulent feasts, is equally well-known. However, the soaring temperatures in recent summers have taken their toll, making these celebrations more about extravagance than the love and unity they represent.

This change in wedding timing provides a timely opportunity to reflect on the essence of marriage ceremonies. The common message to the public, both in Kashmir and beyond, should resonate with the idea of embracing simplicity and shunning extravagance.

"Indeed, Allah loves not those who are self-deluding and boastful." - Quran, 4:36

Religious Teachings:

Incorporating the wisdom of religious texts into our plea for simplicity in Kashmiri weddings, we find strong support for this noble cause:

Islamic Perspective:

In Islam, simplicity is highly regarded, and extravagant spending is discouraged. The Quran mentions moderation and avoiding excessiveness in spending, as it encourages Muslims to give to those in need and to prioritize helping others over lavish expenditures (Quran 7:31).

"The most blessed marriage is the one with the least expenses." - Prophet Muhammad (Al-Mu'jam al-Awsat)

Hindu Perspective:

Hinduism, with its diverse traditions, also promotes simplicity in weddings. The ancient scriptures, such as the Manusmriti and the Bhagavad Gita, stress the significance of modesty and

frugality. The Bhagavad Gita, for instance, teaches detachment from material possessions and the value of inner contentment.

Sikh Perspective:

Sikhism, founded on the principles of equality, humility, and selflessness, advocates for simple and meaningful ceremonies. The Guru Granth Sahib, the holy scripture of Sikhism, emphasizes the importance of humility and avoiding extravagance.

By aligning our plea for simplicity in Kashmiri weddings with these religious teachings, we honor our faith, promote social harmony, and contribute to the well-being of our community.

Additional Benefits for the Community:

Financial Stability: Extravagant weddings often result in financial

burdens not only for the immediate families but also for the community at large, diverting resources from more essential needs.

Community Development: By practicing frugality in weddings, families can allocate resources toward community development initiatives such as education, healthcare, and infrastructure.

Social Equality: Extravagant weddings can inadvertently create disparities within the community. Encouraging modest weddings fosters social equality, where all members can participate equally.

Cultural Preservation: Simplifying weddings better preserves cultural aspects, ensuring they are passed down to future generations intact.

Environmental Responsibility: A focus on eco-friendly weddings aligns with the global movement

toward sustainability, contributing to a cleaner and healthier environment for everyone.

Social Cohesion: Shared values of simplicity in weddings create stronger bonds among community members, enhancing social cohesion and harmony.

Education and Empowerment: Resources saved from extravagant weddings can be channeled into educational programs, scholarships, and skill development initiatives, empowering the youth.

Philanthropy and Charity: Wedding celebrations can be an opportunity for charitable acts, supporting local charities or less fortunate community members in need.

Mental Health and Well-being: Simplifying weddings reduces stress and anxiety associated with

planning extravagant events, leading to happier and more productive individuals.

Setting a Positive Example: Prominent community members choosing simplicity set a positive example for others to follow, fostering a culture of responsible celebration.

Tailpiece

In conclusion, embracing simplicity in weddings benefits not only individual families but the entire community. By making conscious choices to avoid extravagance, we pave the way for a stronger, more united, and prosperous community that can collectively address its challenges and build a brighter future for all.

"Simplicity is the keynote of all true elegance." - Coco Chanel

The message is clear: It's time to rekindle the true spirit of Kashmiri weddings by making them more about love, togetherness, and shared moments of joy. Let us cherish the memories we create, not the extravagance we display. In doing so, we will pave the way for a brighter future filled with meaningful and sustainable celebrations.

About the Author:

Aubaid Ahmad Akhoun is a renowned Columnist & Motivational Speaker and an Associate Editor of the Weekly Publication 'Education Quill.'
He currently serves as the Senior EDP Head at DD Target PMT Kashmir, a reputable institute renowned for its coaching classes in the medical/JEE/Foundation Classes.

Roadmap to bring advanced technology to the common man

Generative Artificial Intelligence (GenAI) is creating curiosity all over the world. ChatGPT is an example of this. Its amazing ability to create conversations, art and videos has taken it to 100 million users in just two months. The power of GenAI are technologies like Large Language Models (LLM) and Transformers, which are amazing, but also as disruptive as the Internet or smartphones. Google CEO Sundar Pichai and AI compared to fire, Microsoft's Satya Nadella calls it a harbinger of change. Goldman Sachs believes that GenAI will add an additional \$7 trillion annually to global GDP over the next decade. However, fears like employment crisis or decline in individual capabilities dampen this enthusiasm. There is also a fear that AI superintelligence may become a threat to us. Most of the experiments related to AI are taking place in America and China, and both have different world views. While big tech companies in the US are taking a leadership role, in China companies are working with the government and building their own GenAI models with information and security measures. Other big countries are also working in this direction, but their scope is limited. For example,

the European Union is pushing for regulations to make it ethical and responsible, while Britain wants to take the lead in AI governance. Amidst all this, India seems to have been left behind. However, here also its own large language model (LLM) is in full swing, but OpenAI CEO Sam Altman has openly discouraged it. There is no doubt that our government and industry can create our own LLM, but it is more important to consider its purpose. The question is asked whether India should adopt the Western capitalist system or the Chinese government controlled system? But we believe that there is a third way, which India has shown to the world in recent years. We should make GenAI a digital product that is fit for man's use. We can call it 'GenAI'. The basis of this thinking is the success of Digital Public Infrastructure (DPI). We have India Stack, which is truly an integrated software platform designed to bring Indians into the digital age. With its help, many achievements have been achieved like providing digital biometric identity with Aadhaar to 1.4 billion Indians, creating UPI for payments, running the world's largest vaccination campaign.

It encouraged inclusive social development across the country. The stack is now even going global, and many countries like Singapore, France, UAE are showing eagerness to use it. GenAI also needs to be as broad as the stack. If India wants, it can create BharatLLM, which will be equipped with data from India Stack and will be efficient in solving region-specific problems by keeping good coordination with Indian languages. This can be possible only with the mutual partnership of the government, the world's leading IT companies and some leading technical institutions like IITs. Then Indian companies BharatLLM You can choose the LLM you need from it, start-ups can take advantage of it to create India-centric products, and millions of people can create creative content through it. In this way, India can create 'GenAI' by uniquely combining the two biggest revolutions of digital technology - Generative AI and Digital Public Goods with the Indian context, and once again set an example for the world.

Vijay GarG Retired principal Educational columnist Malout Punjab

Glowing Tributes offered to 21 Valiant Sikh Martyrs of Saragarhi

By : Amarjit Singh Anand, NewYork.

Solemn Words of Homage were offered to the 21 Sikh Braveheart-Martyrs, on the *Sacred 126th Anniversary of the Epochal Battle of Saragarhi*, as they were honoured at the Indian Consulate-General of New York, on the 12th of September 2023, by Saragarhi Foundation, in active collaboration with the Consulate-General of India.

The Welcome Address was presented by Ambassador Randhir Jaiswal, Consul General of India, New York, *as he so very graciously offered to Honour and Cherish the Sacred Memory of this unparalleled act of gallantry, on an annual basis*.

Mrs. Varinder Kaur Khas was the M.C., who conducted the proceedings with elan, is the

General-Secretary of Saragarhi USA Chapter. She was awarded a Citation.

A documentary on the historic battle was screened on the occasion, wherein one scene depicted the actual battle-site, where Dr. Gurinderpal Singh Josan, Founder of Saragarhi Foundation, *hoisted the Khalsa-Sikh insignia Nishaan Sahib*, for the 1st time on the 8th of July 2019. Up to the time of the battle, the British Union Jack was fluttering there. At the battle-site, Dr. Josan offered an 'Ardaas of Shukraana', the Prayer of Gratitude to 'Akaal-Purakh' The Almighty Majesty and to Guru Sahibji, for the *Blessed Gift of unfathomable fortitude bestowed upon the 21 Sikh Warriors, who outright refused to surrender, preferring to die fighting, despite receiving such an option/offer of safe-passage, from the Afghan enemy rank & file*. Last year, Saragarhi Foundation and about 25 Sikh families of the region inaugurated the 1st Gurdwara Saragarhi Singh Sabha, at Hangu.

The M. C., then, requested the attendees to rise for offering a thirty second homage to the Brave Martyrs. *Similarly, a two-minute standing ovation to the Sacred Memory of the Martyrs was offered in the British Parliament, soon after the battle in 1897*. She said this is the only Indian Embassy or Consulate in the world, which has taken up the initiative of hosting such a paramount event and *expressed the Sikh community's utmost gratitude towards Shri Randhir Jaiswal ji, for his immense support and enthusiastic fervour*. Earlier, this year, the Consulate also hosted a British Army Delegation invited by Saragarhi Foundation.

Ambassador Jaiswal honoured Dr. Gurinderpal Singh Josan, who was the guest of honour, with a shawl and a signed coffee-table book from the Prime Minister of India. Dr. Josan addressed the invitees and gave a brief description of his endeavours, pertaining to the revival of the *Spirit of Selfless Service & Supreme Sacrifice, epitomized by 21 Sikh Martyrs in the Line of Duty*. Prof. I. S. Saluja, the Chief-Editor of Indian Panorama Weekly, made an emotional speech recalling the *Spirit of Sacrifice inculcated by Guru Gobind Singh Sahibji, in the Sikhs, by setting a precedent of sacrifice his four illustrious sons, all of whom were aged under 17*. The Golden-Chain of 10 Gurus spanning 239 years: *Guru

Nanak Rai Sahibji (circa 1469-1539) through Guru Gobind Singh Sahibji (1666-1708)* practiced and preached humility with fearlessness, thereby presenting the model of an egalitarian and empowered society.

The 5th Guru Arjan Sahibji and the 9th Guru Tegh Bahadur Sahibji embraced Martyrdom, bearing the brunt of intense tortures but refused to be cowed down by tyrannical rulers. Prof. Saluja said *Guru Gobind Singh Sahibji epitomized the Saint-Soldier image, leading from the front, to face the mighty oppressive Mughal-Dynastic regime of India*. Mrs. Mandeep Kaur Gill, the 5th generation of Havildar Ishar Singhji and the President of Canada Chapter of Saragarhi Foundation made an address.

Mrs. Harpinder Kaur, the 4th generation of Shaheed Sahib Singhji addressed the audience. 3 Veteran Soldiers from 4 Sikh Battalion of the Indian Army (erstwhile 36 Sikh Regiment of the British Army) were honoured Subedar Major Sukhdev Singh, CHM Gurcharan Singh, Havildar Jaswinder Singh and Havildar Jaspal Singh were

honoured and Sukhdev Singh ji addressed the invitees.

S. Harbans Singhji special representative from Gurdwara Guru Nanak Darbar Hicksville NY was also present. Media personnel from Jus Punjabi of Penny Sandhu, TV Asia and official media team of Consulate deserve special appreciation for the event-coverage. Manjit Kaur NYPD volunteer for 5k NY marathon; Harjinder Kaur Jammu is Punjab State level marathoner; Punjit Singh is a marathoner and a sky-diver. S. Onkar Singh Community Activist was also honoured. All of them received Citations. Ms. Gurkirat Kaur, S. Meharjot Singh, Ms. Pahuljot Kaur and Ms. Angelina Kaur Uppal the four winners of the essay competition on Saragarhi were presented trophies, by the CG, Ambassador Jaiswal and Dr. Varun Jeph, the Deputy Consul General. Vote of thanks was presented by S. Akashjot Singh from Canada, who is the 6th generation of Shaheed Sahib Singhji. He profusely thanked the Consul-General for the great hospitality and the special food service for the guests and audience.

India-Canada row: Justin Trudeau repeats allegation against India amid row

Canadian PM Justin Trudeau has reiterated that there are "credible reasons" to believe that Indian agents may have been behind the murder of a Sikh separatist on Canadian soil.

He first made the allegation on Monday, which India has strongly rejected, calling them "absurd".

Hardeep Singh Nijjar - who India designated a terrorist in 2020 - was shot dead outside a temple in June.

Tensions between the two countries have flared after the allegation.

Mr Trudeau's accusation has fuelled an ugly diplomatic row between India and Canada, two countries that have historically shared close ties and good trade relations. Both countries have expelled a diplomat each of the other nation and on Thursday, India suspended visa services for Canadians.

Meanwhile, Canada has reduced its personnel in India saying some diplomats had received threats on social media.

On Thursday, Mr Trudeau spoke to reporters in New York at the sidelines of the UN General Assembly and repeated some of his earlier claims.

"As I said on Monday, there are credible reasons to believe that agents of the government of India were involved in the killing of a Canadian on Canadian soil," he said and added that by doing so, the country is standing up for the "rules based international order that we believe in".

When asked by a reporter to characterise "how extensive and solid" the evidence was, Mr Trudeau didn't give a direct answer but said

that Canada had a "rigorous and independent justice system" and "we allow those justice processes to unfold themselves with the utmost integrity".

He also said that the decision to share these allegation was not done lightly but with "the utmost seriousness".

When asked if Indian Prime Minister Narendra Modi had confirmed or denied these allegations, Mr Trudeau said he had

had a "direct and frank conversation" with Mr Modi "in which I shared my concerns in no uncertain terms". Mr Trudeau visited India earlier this month for the G20 summit during which he had a tense meeting with Mr Modi. India had then issued a sharp statement saying that it had "strong concerns about continuing

anti-India activities of extremist elements in Canada" who it accused of "promoting secessionism and inciting violence against Indian

diplomats". Mr Trudeau said Canada would always defend "freedom of expression" while acting against hatred.

Hours before Mr Trudeau spoke to the press on Thursday, Arindam Bagchi, a spokesperson for India's foreign ministry, told reporters that India had made it clear that "we are willing to look at any specific information that is provided to us. But so far we have not received any such specific information."

The UK, Australia and the US have expressed concern over Canada's allegations.

On Thursday, US National Security Advisor, Jake Sullivan, said that the US was consulting closely with its Canadian counterparts and has been in touch with the Indian government as well.

"I firmly reject the idea that there is a wedge between the US and Canada. We have deep concerns about the allegations, and we would like to see this investigation carried forward and the perpetrators held to account," he said.

BBC News India is now on YouTube. Click here to subscribe and watch our documentaries, explainers and features.

Tourists caught in India-Canada visa row

The phone line at a Vancouver-based tourism company has been ringing non-stop since India announced that it will be suspending visa services for Canadian citizens.

Those who are planning to travel in the coming months are worried about what the ban means for them, said Radhika Sharma, who works at Explore India, which organises tours to the country.

Ms Sharma said travellers with a visa in hand should be fine "but people who have not yet applied, we're not sure if they are going to get it or not".

Travel issues for tourists are among many concerns that have arisen after India's announcement on Thursday, when it said it was suspended visa processing for Canadian citizens citing safety concerns for its staff.

The move followed a public accusation by Canadian Prime Minister Justin Trudeau that India may have been behind the murder of a Sikh separatist on Canadian soil. India has called the allegation "absurd".

Canada is among the top five source countries of foreign visitors to India according to tourism data, with more than 80,000 Canadians travelling there in 2021.

For many of Canada's 1.86 million residents of Indian descent, the impact of the visa ban is less disruptive, though some say it has raised some questions about their future in the country.

Those with an Indian citizenship, like Ms Sharma, are still able to visit India freely. So can Canadian citizens with an Overseas Citizenship of India card, which grants Indian nationals who live outside of India lifetime entry to the country.

"The issue is not about travel to India - those who have valid visas and other kinds of document like OCI are free to travel to India - but the issue is of incitement of violence and the creation of an environment that disrupt the functioning of our high commission and consulates," said Arindam Bagchi, a spokesperson for India's Ministry of External Affairs. But Ms Sharma, who is also a student in Canada, said the recent

tensions between the two countries have her reconsidering her long-term plans.

"A lot of students who are planning their future and who want to get a permanent residency in Canada are feeling tense, and are rethinking that decision," Ms Sharma said.

She said she is worried about whether the rift will have an impact on her ability to stay in Canada in the coming years. She is also concerned about whether it could bar her from visiting her family in India in the future, or vice versa. Canada has a large Indo-Canadian population with deep ties to India. It is a popular choice for Indians looking to study abroad, and Indian residents top the

list of immigrants in Canada.

At a news conference on Thursday, Mr Trudeau hinted Canada was not planning to retaliate with a similar move on visas, saying that he was not looking to provoke India with his allegation.

But the rift poses questions on the future economic ties between the two countries.

Hemant Shah, an Indian-Canadian who has lived in Canada for 49 years, said his biggest worry from the row is its impact on trade and business relations.

"There are a lot of Canadian companies working in India," Mr Shah, who lives in Winnipeg, said. "If I was in a business (impacted), I would be crying."

At Explore India, Ms Sharma said she has also been fielding calls from Canadians with visas who wonder if it is still safe to visit India.

She said she has reassured people that, despite any political tensions, Indians on the ground are ready to welcome tourists from Canada. She said she feels safe in Canada, too, despite India issuing a travel advisory to its nationals urging "utmost caution" when visiting the North American country.

"We do not want the relationship between India and Canada to spoil," Ms Sharma said.

"People come up here to build careers, and for options and opportunities, and we want to maintain the harmony between the two countries."

Preetnama

प्रीतनामा

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 218

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

22 SEPT TO 28 SEPT, 2023

खरा सच

विनायक चतुर्थी पर्व को लेकर देशभर में उत्साह

राष्ट्रीयता की भावना भी जगाता है गणेशोत्सव

-रमेश सराफ धर्मोरा

भारत पर्व-उत्सवों का देश है और गणेश चतुर्थी उन्हीं उत्सवों में से एक है। गणेशोत्सव को 10 दिनों तक बड़े धूम-धाम से मनाया जाता है। इस त्योहार को गणेशोत्सव या विनायक चतुर्थी भी कहा जाता है। पूरे भारत में भगवान गणेश के जन्मदिन के इस उत्सव को उनके बहुत उत्साह के साथ मनाते हैं। भगवान गणेश को बुद्धि का देवता माना जाता है। हिंदू धर्म में किसी भी नए काम को प्रारंभ करने से पहले भगवान गणेश की पूजा की जाती है। कि भगवान गणेश की पूजा करने के बाद प्रारंभ होने वाला कार्य हर हाल में पूरा होगा। भगवान शिव व माता पार्वती के पुत्र गणेश को विष्णुहर्ता भी कहा जाता है। मान्यता है कि मनुष्य जब भी किसी संकट में फंसाता है और सच्चे मन से भगवान गणेश को याद करता है तो उसका संकट टल जाता है। गणेश शब्द का अर्थ होता है जो समस्त जीव जाति के ईश अर्थात् स्वामी हो। गणेश जी को विनायक भी कहते हैं। विनायक शब्द का अर्थ है विशिष्ट नायक। वैदिक मत में सभी कार्य के आरम्भ जिस देवता का पूजन से होता है वही विनायक है। गणेश चतुर्थी के पर्व का आध्यात्मिक एवं धार्मिक महत्त्व है। मान्यता है कि

भगवान गणेश विघ्नो के नाश करने और मंगलमय वातावरण बनाने वाले हैं। गणेश चतुर्थी का त्योहार महाराष्ट्र, गोवा, तेलंगाना, केरल और तमिलनाडु सहित पूरे भारत में काफी जोश के साथ मनाया जाता है। किन्तु महाराष्ट्र में विशेष रूप से मनाया जाता है। पुराणों के अनुसार इसी दिन भगवान गणेश का जन्म हुआ था। गणेश चतुर्थी पर भगवान गणेशजी की पूजा की जाती है। कई प्रमुख जगहों पर भगवान गणेश की बड़ी-बड़ी प्रतिमाएँ स्थापित की जाती हैं। इन प्रतिमाओं का नो दिन तक पूजन किया जाता है। बड़ी संख्या में लोग गणेश प्रतिमाओं का दर्शन करने पहुंचते हैं। नदी, तालाब में विसर्जित किया जाता है। गणेश चतुर्थी का त्योहार आने से दो-तीन महीने पहले ही कारीगर भगवान गणेश की मिट्टी की मूर्तियां बनाना शुरू कर देते हैं। गणेशोत्सव के दौरान बाजारों में बेहद ही सुंदर मूर्तियां मिल जाती हैं। गणेश चतुर्थी वाले दिन लोग इन मूर्तियों को अपने घर लाते हैं। कई जगहों पर 10 दिनों तक पंडाल सजे हुए दिखाई देते हैं जहां गणेश जी की मूर्ति स्थापित होती हैं। प्रत्येक पंडाल में एक पुजारी होता है जो इस दौरान चार विधियों के

साथ पूजा करते हैं। सबसे पहले मूर्ति स्थापना करने से पहले प्राणप्रतिष्ठा की जाती है। उन्हें कई तरह की मिठाईयां प्रसाद में चढ़ाई जाती हैं। गणेश जी को मोदक काफी पसंद थे। जिन्हें चावल के आटे, गुड़ और नारियल से बनाया जाता है। इस पूजा में गणपति को लड्डुओं का भोग लगाया जाता है। इस त्योहार के साथ कई कहानियां भी जुड़ी हुई हैं जिनमें से उनके माता-पिता माता पार्वती और भगवान शिव के साथ जुड़ी कहानी सबसे ज्यादा प्रचलित है। शिवपुराण में रुद्रसंहिता के चतुर्थ खण्ड में वर्णन है कि माता पार्वती ने स्नान करने से पूर्व अपने मैल से एक बालक को उत्पन्न करके उसे अपना द्वारपाल बना दिया था। भगवान शिव ने जब भवन में प्रवेश करना चाहा तब बालक ने उन्हें रोक दिया। इस पर भगवान शंकर ने क्रोधित होकर अपने त्रिशूल से उस बालक का सिर काट दिया। इससे पार्वती नाराज हो उठी। भयभीत देवताओं ने देवर्षि नारद की सलाह पर जगदम्बा की स्तुति करके उन्हें शांत किया। भगवान शिवजी के निर्देश पर विष्णुजी उत्तर दिशा में सबसे पहले मिले जीव (हाथी) का सिर काटकर ले आए। मृत्युंजय रुद्र ने गज के उस मस्तक को बालक के धड़ पर रखकर उसे पुनर्जीवित कर दिया। माता पार्वती ने हर्षातिरेक से उस गजमुख

बालक को अपने हृदय से लगा लिया। लगे। पुणे के शनिवारवाड़ा के गणपति उत्सव में हजारों लोगों की भीड़ उमड़ी। सर्वाध्यक्ष घोषित करके अग्र पूज्य होने दी कि हम गणपति उत्सव मनाएँ अंग्रेज पुलिस उन्हें गिरफ्तार करके दिखाये। कानून के मुताबिक अंग्रेज पुलिस किसी राजनीतिक कार्यक्रम में एकत्रित भीड़ को ही गिरफ्तार कर सकती थी। लेकिन किसी धार्मिक समारोह में उमड़ी भीड़ को नहीं। 20 अक्टूबर 1894 से 30 अक्टूबर 1894 तक पहली बार 10 दिनों तक पुणे के शनिवारवाड़ा में गणपति महान क्रांतिकारी बंकिम चंद्र चटर्जी ने 1882 मे वन्देमातरम नामक एक गीत लिखा था। जिस पर भी अंग्रेजों ने प्रतिबंध लगा कर गीत गाने वालों को जेल में डालने का फरमान जारी कर दिया था। इन दोनों बातों से लोगों ने अंग्रेजों के प्रति बहुत नाराजगी व्याप्त हो गयी थी। लोगों ने अंग्रेजों के प्रति भय को खत्म करने और इस कानून का विरोध करने के लिए महान स्वतंत्रता सेनानी लोकमान्य तिलक ने गणपति उत्सव को स्थापना की और सबसे पहले पुणे के शनिवारवाड़ा में गणपति उत्सव का आयोजन किया गया। 1894 से पहले लोग अपने अपने घरों में गणपति उत्सव मनाते थे। लेकिन 1894 से कहा कि गणपति उत्सव का मुख्य के बाद इसे सामूहिक तौर पर मनाने

हासिल करना है और अंग्रेजों को भारत से भगाना है। आजादी के बिना गणेश उत्सव का कोई महत्व नहीं रहेगा। तब पहली बार लोगों ने लोकमान्य तिलक के इस उद्देश्य को बहुत गंभीरता से समझा। आजादी के आन्दोलन में लोकमान्य तिलक द्वारा गणेश उत्सव को लोकोत्सव बनाने के पीछे सामाजिक क्रांति का उद्देश्य था। लोकमान्य तिलक ने ब्राह्मणों और गैर ब्राह्मणों की दूरी समाप्त करने के लिए यह पर्व प्रारम्भ किया था जो आगे चलकर एकता की मिसाल बना। जिस उद्देश्य को लेकर लोकमान्य तिलक ने गणेश उत्सव को प्रारम्भ करवाया था वो उद्देश्य आज कितने सार्थक हो रहे हैं। आज के समय में पूरे देश में पहले से कहीं अधिक धूमधाम के साथ गणेशोत्सव मनाये जाते हैं। मगर आज गणेशोत्सव में दिखावा अधिक नजर आता है। आपसी सदभाव व भाईचारे का अभाव दिखता है। आज गणेश उत्सव के पण्डाल एक दूसरे के प्रतिस्पर्धात्मक हो चले हैं। गणेशोत्सव में प्रेरणाएं कोसों दूर होती जा रही हैं और इनको मनाने वालों में एकता नाम मात्र की रह गयी है। इस बार हमें एक बार फिर से संगठित होकर गणेशोत्सव को इतनी खुशी व धूमधाम से मनाना चाहिए जिससे समाज में एकता व भाईचारा बढ़ सके। सही मायने में तभी हमारी पूजा सार्थक हो सकेगी।

वर्तमान में नृशंस हत्याएं होना अब आम बात क्यों

- विद्यावाचस्पति डॉक्टर
अरविन्द प्रेमचंद जैन

मानव स्वाभाव को समझना बहुत मुश्किल है कारण मन पर नियंत्रण करना बहुत कठिन होता है। मन नपुंसक इन्द्रिय है और वह सब इन्द्रियों को प्रेरित करता है। स्पर्शन, रसना, घ्राण, चक्षु और कर्ण इन्द्रियां को बहकाता है और उनसे अपनी पूर्ती करता है या करवाता है। विश्व में जितने भी नियम, कानून, संविधान पंच पापों के लिए बने हैं। ये पाप जब से मनुष्य का प्रादुर्भाव हुआ है तब से हैं और रहेंगे, इसलिए मनु स्मृति, वेद पुराणों, उपनिषदों में इनका वर्णन है जिससे यह सिद्ध है कि ये मानवीय स्वाभाव हैं। इसके अलावा इनके क्रोध, मान, माया लोभ भी कारक होते हैं। आज आप किसी भी मीडिया, समाचार पत्र, पत्रिकाओं

में जो घटनाये भरी पड़ी होती हैं उनमें पंच पाप और चार कषायों का आधार होता है। इसके अलावा हम प्रत्येक क्षण किसी से राग या द्वेष करते हैं। हमारा मन इन कारकों के कारण तराजू जैसा ऊपर नीचे होता है, हम जब कोई भी सामग्री खरीदते हैं जब दोनों पलड़े समान होने पर खरीदते हैं इसका मतलब जीवन में समता भाव, वीतराग भाव, अहिंसा भाव जब तक नहीं आएंगे तब तक मानव इसी उपाध में उलझा रहेगा। इन पंच पापों और चार कषायों का इलाज अहिंसा, सत्य, अचीर्य, ब्रह्मचर्य और अपरिग्रह के साथ क्षमा, मार्दव, आर्जव, शौच, सत्य संयम, तप, त्याग, आकिंचन और ब्रह्मचर्य व्रतों से हम शांत सुखी रह सकते हैं जैसे ईरान में हुए घटना में या पिता और भाई ने मिलकर अपनी पुत्री की हत्या कर दी

और अन्य जगह भी ऐसी घटना होने के पीछे सबसे पहले क्रोध आना, अपने अहम की तुष्टि के लिए छलावा करने के किये या लोभ के वशीभूत होने पर हिंसा करना यानी हत्या, झूठ बोलना पड़ता है, अधिक धन संग्रह के साथ बलात्कार या परस्त्री सेवन का कारण होते हैं। इनसे बचना/बचना मुश्किल बहुत है और पुलिस /न्यायालय /वकील /जज इन्हीं बातों पर कार्यवाही करते हैं। इनका बचाव है जब तक हम अपने जीवन में धर्म, खान पान, परिवेश, परिवार का वातावरण नहीं अपनाएंगे तब तक यह क्रम चलता रहेगा। आज राजसिक तामसिक खाना, मत्स्यपान, नशीली सामग्री का उपयोग, हिंसाजन्य साहित्य, मोबाइल , टीवी आदि के साथ हिंसाजन्य पत्र पत्रिकाओं का चलन

वैसा साहित्य परोसा जा रहा है। मानव में सहनशीलता खत्म होती जा रही है और सबसे महत्वपूर्ण बात हम नैतिक शिक्षा सदाचार से दूर हो चुके, अब पाप करने में कोई भय नहीं रहा। आज तकनीकी विकास के कारण

अपराध करने के बाद भागना या बचना बहुत कठिन होता है। कारण मोबाइल, सी सी टी वी आदि के कारण अपराधी को पकड़ना बहुत सुगम और चल होता जा रहा है और अपराध करने के बाद न्यायालय से सजा मिलना और अपराध के अनुसार सजा भोगना पड़ता है और यही छूट गए तो अपराध बोध से प्रसित होकर मानसिक, शारीरिक, आर्थिक, सामाजिक। पारिवारिक संक्रांस भोगना पड़ता है। और किये गए कर्मों का फल यदि हम कर्मवाद या पुनर्जन्म में विश्वास रखते हैं तो भोगना पड़ता है। आज राजसिक तामसिक आहार, नशीली दवा, शराब, मांसाहार का अत्यधिक चलन के कारण और विश्वास की कमी के कारण ऐसी घटनाएं होती हैं। इसके साथ स्कूलों में कॉलेजों में नैतिक शिक्षाओं का अभाव होने से परिवार, समाज में संस्कारहीन वातावरण होने के कारण कई विकृतियों ने जन्म लिया। आज समाज में, परिवार में यह धारणा बन रही है की अब कोई भी क्रिया अनैतिक नहीं है, चाहे विजातीय शादियां, लव जिहाद, या शादी पूर्व शारीरिक सम्बन्ध बनाना, काला धन, चोरी करना, बलात्कार या अधिक संचय करना ये सब सामान्य बातें हैं जिस कारण आज विकृतियां मौजूद हैं। इनसे बचना /बचना असंभव है पर यह हमारी व्यक्तिगत जबाबदारी है इनसे बचो। क्योंकि इनका दंड व्यक्तिगत होगा। हम सुधरेगे

अनेक रोगों की जड़ है कब्ज, इसे टिकने न दें

डॉक्टर अरविन्द प्रेमचंद जैन

कब्ज पाचन तंत्र की उस स्थिति को कहते हैं जिसमें कोई व्यक्ति या जानवर का मल बहुत कड़ा हो जाता है तथा मलत्याग में कठिनाई होती है। कब्ज अमाशय की स्वाभाविक परिवर्तन की वह अवस्था है जिसमें मल निष्कासन की मात्रा कम हो जाती है मल कड़ा हो जाता है उसकी आवृत्ति घट जाती है या मल निष्कासन के समय अत्यधिक बल का प्रयोग करना पड़ता है। सामान्य आवृत्ति और अमाशय की गति व्यक्ति विशेष पर निर्भर करती है। एक सप्ताह में 7 से 12 बार मल निष्कासन की प्रक्रिया सामान्य मानी जाती है। कब्ज होने से शौच करने में बाधा उत्पन्न होती है पाचनतंत्र प्रभावित होता है जिसके कारण शौच करने में बहुत पीड़ा होती होती है किसी को केवल गैस की समस्या होती है किसी को खाने का पाचन ठीक से नहीं हो पाता है। और आजकल कब्ज की समस्याओं से बच्चे और युवा पीढ़ी दोनों परेशान हो चुके हैं। व्यक्ति दो या तीन दिन तक शौच नहीं हो पाता है तो कब्ज की समस्या उत्पन्न हो जाती है। पेट में शुष्क मल का जमा होना ही कब्ज है। यदि

कब्ज का शीघ्र ही उपचार नहीं किया जाये तो शरीर में अनेक विकार उत्पन्न हो जाते हैं। कब्जयत का मतलब ही प्रतिदिन पेट साफ न होने से है। एक स्वस्थ व्यक्ति को दिन में दो बार यानी सुबह और शाम को तो मल त्याग के लिये जाना ही चाहिये। दो बार नहीं तो कम से कम एक बार तो जाना आवश्यक है। नित्य कम से कम सुबह मल त्याग न कर पाना अस्वस्थता की निशानी है। हम जो खाना खाते हैं वह जब मलाशय से नहीं निकल पाता तो कोलोन में ही जमा हो जाता है। यदि आपका पेट ठीक प्रकार से साफ नहीं होता तो आपको कोलोन इंफेक्शन होने का भी खतरा हो सकता है। यह वेस्ट मटीरियल यदि लंबे समय तक पेट में पड़ा रहे तो टॉक्सिक हो सकता है और आपकी हेल्थ को नुकसान पहुंचा सकता है। इसलिए इन टॉक्सिक पदार्थों को बाहर निकालना बहुत जरूरी है। यदि आप इन्हें बाहर निकालेंगे तो आपका मेटाबॉलिज्म बढ़ेगा और आप अंदर से स्वस्थ और सुंदर बनेंगे। कई लोगों को पेट साफ न होने की वजह से मुँहासे आदि हो जाते हैं जो कि इससे बिल्कुल ठीक हो सकते हैं।

वजन कम करने में मदद मिलती है। आपका समग्र मानसिक और शारीरिक स्वास्थ्य में सुधार होता है। प्रतिरक्षा प्रणाली के कामकाज में सुधार। पेट के कैंसर के जोखिम को कम करने में मदद मिलती है। इसका प्रमुख कारण लिवर का समुचित क्रिया न करना प्रमुख कारण-कम रेशायुक्त भोजन का सेवन करना या भोजन में फायबर का अभाव अल्पभोजन ग्रहण करना शरीर में पानी का कम होना कम चलना या काम करना य किसी तरह की शारीरिक मेहनत न करना आलस्य करना शारीरिक काम के बजाय दिमागी काम ज्यादा करना कुछ खास दवाओं का सेवन करना बड़ी आंत में घाव या चोट के कारण, यानि बड़ी आंत में कैंसर थायरॉयड हार्मोन का कम बनना कैल्सियम और पोटेशियम की कम मात्रा मधुमेह के रोगियों में पाचन संबंधी समस्या पार्किंसन बीमारी चाय कॉफी बहुत ज्यादा पीना धूम्रपान करना व शराब पीनागर्भ पदार्थों का अर्थात् देर से पचने वाले खाद्य पदार्थों का सेवन ज्यादा करना आँत लिवर और तिल्ली

की बीमारी दुर्लक्ष, चिन्ता डर आदि का होना सही समय पर भोजन न करना। बदन हजमी और मंदाग्नि, पाचक अग्नि का धीमा पड़ना भोजन खूब चबा-चबाकर न करना अर्थात् जबरदस्ती भोजन ठूँसना। जल्दबाजी में भोजन करना एबैंगर भूख के भोजन करना ज्यादा उपवास करना भोजन करते वक्त ध्यान भोजन को चबाने पर न होकर कहीं और होना। लक्षण ... सासों की बदबू, लेपित जीव बहती नाक भूख में कमी सरदर्द चक्कर आना एजी मिचलाना चहरे पर दाने मुँह में अल्सर पेट में लगातार परिपूर्णता उपाय ... रेशायुक्त भोजन का अत्यधिक सेवन करना जैसे साबूत अनाज ताजा फल और सब्जियों का अत्यधिक सेवन करना पर्याप्त मात्रा में पानी पीना ज्यादा व्यायाम करना चाहिए जिससे शरीर में गतिविधिया बढ़ती है। कब्ज के समस्या नहीं होती है। वसा युक्त भोजन का सेवन कम करें

फिजियोथेरेपी का चलन बढ़ रहा, बिना दवा खाए असरकारक

के अतिरिक्त गर्भवतियों को भी फिजियोथेरेपी की सलाह दी जाती है। लगभग देश के हर बड़े अस्पताल में फिजियोथेरेपी की जाती है। वहीं बुजुर्गों मरीजों और कामकाजी लोगों के लिए घर तक फिजियोथेरेपी की सेवा पहुंचाने का भी चलन बढ़ा है। इसकी खास बात है कि फिजियोथेरेपिस्ट मरीज पर व्यक्तिगत तौर पर ध्यान देता है जो किसी हॉस्पिटल या क्लिनिक में संभव नहीं है। पेशवरों की निगरानी में व्यायाम कार्यक्रमों के चलन ने भी घर पर उपलब्ध होने वाली फिजियोथेरेपी सेवा की लोकप्रियता बढ़ा दी है।

सत्र पूरे करें-आपको फिजियोथेरेपी का लंबे समय तक फायदा मिले तो इसके सभी सत्र पूरे किए जाने जरूरी हैं। फिजियोथेरेपी शुरू करने से पहले उसकी अवधि की जानकारी ले लेनी चाहिए।

फिजियोथेरेपी का चलन आजकल बढ़ता जा रहा है। कई प्रकार की बीमारियों का उपचार इससे हो रहा है। घुटनों पीठ या कमर में दर्द जैसे कई रोगों से बचने या निपटने के लिए बिना दवा खाए फिजियोथेरेपी के जरिये असरदार इलाज कराया जा सकता है। मौजूदा समय में अधिकांश लोग दवाइयों से बचने के लिए फिजियोथेरेपी की ओर रुख कर रहे हैं क्योंकि यह न केवल कम खर्चीला होता है बल्कि इसके दुष्प्रभाव की आशंका न के बराबर होती है। मांसपेशियों को सक्रिय करने का तरीका है फिजियोथेरेपी

प्रशिक्षित फिजियोथेरेपिस्ट द्वारा व्यायाम के जरिए शरीर की मांसपेशियों को सही अनुपात में सक्रिय करने की विधा फिजियोथेरेपी कहलाती है। इसे हिंदी में भौतिक चिकित्सा पद्धति कहा जाता है। घंटों लगातार कुर्सी पर वक्त बिताने गलत मुद्रा में बैठने और व्यायाम या खेल के दौरान अंदरूनी खिंचाव या जख्मों की हीलिंग के लिए फिजियोथेरेपिस्ट की सेवा लेने की सलाह खुद चिकित्सक भी देते हैं। विशेषज्ञों का कहना है कि सबसे पहले यह बताना जरूरी है कि केवल रोगी ही नहीं बल्कि स्वस्थ लोग भी ठीक रहने के लिए फिजियोथेरेपिस्ट की सलाह ले सकते हैं। मौजूदा समय में फिजियोथेरेपी काफी

लोकप्रिय हुई है। इसकी लोकप्रियता और भरोसे का कारण यह भी है कि बाकी इलाज पद्धतियों से अलग फिजियोथेरेपी उच्च पेशेवर लोग ही करते हैं। अस्थमा और प्रैक्चर पीड़ितों

ब्लड प्रेशर की दवाईयों से बढ़ने लगा है कब्ज होने का खतरा

खान.पान में बदलाव के कारण आजकल हाइपरटेंशन हाई ब्लड प्रेशर की बिमारी आम हो गयी है और डॉक्टर इसमें दवाइयों के जरिये नियंत्रण का प्रयास करते हैं। इन दवाओं से मरीजों को कई बार कब्ज की समस्या होत है। हाल में हुए एक अध्ययन के अनुसार ब्लड प्रेशर बढ़ की कुछ दवाइयों से कब्ज की समस्या बेहद गंभीर रूप ले लेती है। यहां तक की मरीज को अस्पताल में भर्ती तक होना पड़ता है। अध्ययनकर्ताओं के अनुसार कैल्शियम चैनल ब्लॉकर नाम के एक ड्रग की वजह से डायवर्टीक्युलॉसिस हो सकता है। यह एक ऐसी स्थिति है जिसमें पाचन नली की दीवारों पर छोटे-छोटे पाउच बन जाते हैं जिन्हें डायवर्टीकुला कहा जाता है। अगर ये पाउच फट जाएं या फिर इनमें संक्रमण हो जाए तो स्थिति वाकई खतरनाक हो सकती है। यह कैल्शियम ब्लॉकर कैल्शियम की आपूर्ति को बाधित कर ब्लड प्रेशर को कम करने में मदद करता है। ऐसे में जरूरी है कि लोगों को इसके प्रति जागरूक किया जाए।

हाइपरटेंशन कई कारणों से होता है जिनमें से कुछ कारण शारीरिक और कुछ मानसिक होते हैं। हाइपरटेंशन होने पर हार्ट एकिडनी व शरीर के अन्य अंग काम करना बंद कर सकते हैं। इसके अलावा हाई बीपी के कारण आंखों पर भी असर पड़ता है। हाइपरटेंशन में रक्तचाप 140 के पार पहुंच जाता है। इसलिए इस बीमारी को गंभीरता से लिया जाना चाहिए नहीं तो यह जानलेवा साबित हो सकती है। हाइपरटेंशन से बचने के लिए स्वस्थ जीवनशैली का पालन करने की जरूरत है। साथ ही हेल्दी डाइट लें। शोधकर्ताओं के अनुसार हाइपरटेंशन की समस्या को इन दो चीजों के अलावा कैल्शियम चैनल ब्लॉकर्स एसीडी-इन्हीबिटर्स या फिर बीटा ब्लॉकर्स की मदद से आसानी से नियंत्रित किया जा सकता है। तीन प्रकार की दवाएं नुकसानदेह शोधकर्ताओं ने हाइपरटेंशन के तीन प्रकार के ड्रग्स का मूल्यांकन किया और देखा कि हाइपरटेंशन के इलाज में ये कितने प्रभावी हैं और किस ड्रग के क्या नुकसान हैं।

आपको डायबिटीज का मरीज बना सकती हैं ये गलत दस आदतें

डायबिटीज के कारण

डायबिटीज एक ऐसी बीमारी है जो भारत में बहुत तेजी से फैलती जा रही है। सिर्फ बड़े ही नहीं बल्कि बच्चे भी इस बीमारी से ग्रस्त हैं। अक्सर लोगों को लगता है कि गलत

खान.पान के कारण वह इसकी चपेट में आ जाते हैं लेकिन ऐसा नहीं है। डायबिटीज का सबसे बड़ा कारण है रोजमर्रा में अपनाई जाने वाली कुछ गलत आदतें। अगर इन आदतों में सुधार कर लिया जाए तो इस बीमारी को काफी हद तक कंट्रोल किया जा सकता है।

ऑफिस में पूरे दिन बैठे रहना
अक्सर लोग ऑफिस में पूरा दिन बैठे रहते हैं क्योंकि उन्हें उठने का समय नहीं मिल पाता। मगर आपकी यह आदत आपको डायबिटीज के साथ-साथ दिल का मरीज भी बना सकती है।

ज्यादा धूप न मिलना
एक शोध के अनुसार डायबिटीज का सबसे बड़ा कारण है विटामिन डी जोकि धूप से मिलता है। विटामिन डी की कमी वाले लोगों को डायबिटीज का सबसे ज्यादा खतरा होता है इसलिए हर किसी को कम से कम आधा घंटा बिना सनस्क्रीन के धूप में जरूर रहना चाहिए।

प्लास्टिक के बर्तनों में खाना गर्म करना
शोधकर्ताओं का कहना है कि प्लास्टिक रैप और कंटेनर्स में पाए जाने वाले केमिकल्स इंसुलिन से प्रतिरोधक क्षमता को काफी बढ़ा देते हैं। यही डायबिटीज का शुरूआती लक्षण होता है।

ब्रेकफास्ट न करना

ब्रेकफास्ट स्किप करना भी डायबिटीज का सबसे बड़ा कारण है। दरअसल सुबह नाश्ता न करने से शरीर में इंसुलिन का संतुलन बिगड़ जाता है जिससे डायबिटीज के चांस बढ़ जाते हैं।

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 218

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

22 SEPT TO 28 SEPT, 2023

Shrinath Enterprises and Suhag Mehta celebrating 6th Biggest Ganesh Utsav in YMCA Padavan - Preller Fields 236-02 Hillside Avenue Bellrose NY.

Biggest Parade organized from Patel Brothers Hillside NY to YMCA Padavan
Preller Fields Hillside Ave Bellrose NY

14th feet Ganesh g Idol attractive everyone

Daily Aarti , Darshan , Parshad and Culturel program . Free Parking , Big Raffles prizes

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 218

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

22 SEPT TO 28 SEPT, 2023

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 218

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

22 SEPT TO 28 SEPT, 2023

**Shrinath Enterprises and Suhag Mehta celebrating 6th Biggest Ganesh Utsav in
YMCA Padavan - Preller Fields 236-02 Hillside Avenue Bellrose NY.**

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Khara Sach

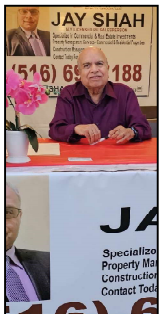
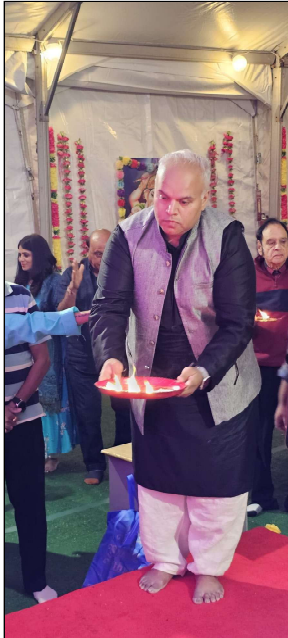
Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 218

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

22 SEPT TO 28 SEPT, 2023

ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਉਰਦੂ ਅਖਬਾਰ, ਰਸਾਲੇ ਅਤੇ ਲੇਖਕ

ਉਰਦੂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਵਿੱਚ ਦੁਰਲੱਭ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ

ਉਰਦੂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਕਸ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਨਾਂ ਦਾ ਅਖਬਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ। 1780 ਵਿੱਚ ਗਜ਼ਟ। ਚਾਰ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਤੇ ਹੋਕਸ ਗਜ਼ਟ ਮਾਰਚ 1782 ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਬੀ. ਮੈਗਿਨ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਹੇਠ ਇੰਡੀਆ ਗਜ਼ਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ, ਫਿਰ ਜਲਦੀ ਹੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨਿਕਲਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਫ਼ਾਰਸੀ, ਬੰਗਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਾ ਉਰਦੂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੈ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਰਬੀ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ੈਲੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪੰਨਾ, ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ। ਉਰਦੂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰ, ਜਾਮ ਜਹਾਂ ਨਾਮਾ, 27 ਮਾਰਚ, 1822 ਨੂੰ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਰਦੂ ਅਖਬਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫ਼ਾਰਸੀ ਸੀ। ਜਾਮ ਜਹਾਂ ਨਾਮਾ ਦੇ ਲੇਖ ਵੀ ਜਾਮ ਜਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਰੀ ਹਰਦਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਨਾਮਾ, ਸੰਪਾਦਕ ਮੁਨਸ਼ੀ ਸਦਾ ਸੁਖ ਲਾਲ ਸਨ, ਉਰਦੂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਛਪਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰ, ਇਹ ਪੰਜ ਸਾਲ ਅੱਠ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ 23 ਜਨਵਰੀ 1828 ਨੂੰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਉਰਦੂ ਅਖਬਾਰ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਮੌਲਵੀ ਮੁਹੰਮਦ ਬਾਕੀਰ ਸੀ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਉਰਦੂ ਲੇਖਕ ਮੌਲਾਨਾ ਮੁਹੰਮਦ ਹੁਸੈਨ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਪਿਤਾ। 12 ਜੁਲਾਈ, 1857 ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਅਖਬਾਰ ਅਲ-ਜ਼ਫ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਉਲ-ਅਕਬਰ, ਸਿਰਾਜ-ਉਲ-ਅਕਬਰ, ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ-ਸਾਇਦ-ਉਲ-ਅਖਬਾਰ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਆਦਿ ਅਖਬਾਰ ਛਪਦੇ ਸਨ। ਮੁਹੰਮਦ ਬਾਕੀਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੌਸ਼ਟ ਦਾਇਰਾਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1857 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮੌਲਵੀ ਬਾਕੀਰ ਨੇ ਆਪ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ?ਕਰਨਾ ਸਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਤੀਜੇ ਵਜ੍ਹੇ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਉਰਦੂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ

ਡੀਐਨਏ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਆਉ ਉਰਦੂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਕੰਮ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣੀਏ।
ਅਵਧ ਪੰਚ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰ
ਮੁਨਸ਼ੀ ਸੱਜਾਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਅਵਧ ਪੰਚ ਨਾਮ ਦਾ ਇਹ ਉਰਦੂ ਅਖਬਾਰ 1877 ਵਿੱਚ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਲੰਡਨ ਪੰਚ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਰਤਨ ਨਾਥ ਸਰਵਰ, ਮੁਨਸ਼ੀ ਸੱਜਾਦ ਹੁਸੈਨ, ਮੌਲਾਨਾ ਅਬਦੁਲ ਹਲੀਮ ਸ਼ਾਹ ਰਵਿਜ਼ਰ ਹਨ। ਇਹ 35 ਸਾਲ 1912 ਤੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਕਾਰਨ ਪੰਚ, ਸਰਪੰਚ ਹਿੰਦ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚ, ਲਾਹੌਰ ਪੰਚ, ਕਲਕੱਤਾ ਪੰਚ, ਇੰਡੀਆ ਪੰਚ, ਬੰਗਾਲ ਪੰਚ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੰਚ, ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕਈ ਅਖਬਾਰ ਨਿਕਲੇ। ਅਵਧ ਪੰਚ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ। ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ, ਸੰਪਾਦਕ ਮੁਨਸ਼ੀ ਸੱਜਾਦ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਜਾਦੂਈ ਲੇਖਕ ਮਿਲੇ ਜੋ ਉਰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢ ਬੇਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਤਰਭੂਨਾਥ ਹੱਜਰ, ਸਈਅਦ ਮੁਹੰਮਦ ਆਜ਼ਾਦ, ਮੁਨਸ਼ੀ ਅਹਿਮਦ ਅਲੀ ਸ਼ੌਕ, ਅਹਿਮਦ ਅਲੀ ਕਸਮਾਂਦਵੀ। ਅਕਬਰ ਅਲ-ਅਬਾਦੀ ਵਰਗੇ ਨਾਮ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਨ। ਅਵਧ ਪੰਚ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਮੁਨਸ਼ੀ ਸੱਜਾਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕ ਰਾਇ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਬਾਰਬਰਾ ਨਿਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ। ਮੁਨਸ਼ੀ ਜਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਹਾਗ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਸ-ਰਸ ਅਤੇ ਅਲਬਰਟ ਬਿਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਰਗੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਅੰਗਮਈ ਲੇਖ। ਤਰਭੂਨਾਥ ਹੱਜਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ। ਕਲਮ ਦੁਆਰਾ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਬਸੰਤ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲ-ਹਰਮ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪ ਵਿਸ਼ੇ ਸਨ। ਹੋਰ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੌਦੇਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੇ। ਅਵਧ ਅਖਬਾਰ, ਉਸਨੂੰ ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਵਧ ਪੰਚ ਅਖਬਾਰ 1912 ਵਿੱਚ ਮੁਨਸ਼ੀ ਸੱਜਾਦ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। 1856 ਵਿੱਚ ਕਾਕੂਰੀ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨਨਸੂਰ ਅਲੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਡਿਪਟੀ ਕਲੈਕਟਰ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਬਣੇ। ਮੁਨਸ਼ੀ ਸੱਜਾਦ ਹੁਸੈਨ 1887 ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ। ਮਾਨਸ਼ੀ

ਲੇਖਕ: ਜ਼ਫ਼ਰ ਇਕਬਾਲ ਜ਼ਫ਼ਰ

ਵਧਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ਼ ਕਦਮ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਰਾਹਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਫਕ ਨਾਵਲ ਮੋਕਾਲਦੀਨ, ਮੋਬੀ ਛੜੀ, ਪਿਅਰੀ ਦੁਨੀਆ, ਤਰਬਦਾਰ ਲੱਦੀ, ਕਾਇਆ ਪਲਟ, ਹਯਾਤ, ਸ਼ੇਖ ਚਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਜ਼ਮੀਦਾਰ ਰੋਜ਼ਨਾ
ਰੋਜ਼ਨਾ ਜ਼ਮੀਦਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਮੌਲਾਨਾ ਜ਼ਫ਼ਰ ਅਲੀ ਖਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 1873 ਵਿੱਚ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਲਾਨਾ ਜ਼ਫ਼ਰ ਅਲੀ ਖਾਨ 27 ਨਵੰਬਰ 1956 ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਰਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਮੌਲਾਨਾ ਜ਼ਫ਼ਰ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਲਈ ਬਾਬਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੌਲਾਨਾ ਜ਼ਫ਼ਰ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਜੀਵੰਤ ਗੱਦ ਸ਼ੈਲੀ

ਅਤੇ ਆਮ ਸੂਝ ਹੈ।, ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਖਯਾਬਾਨ ਫਾਰਸ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਸ਼ਾਹਰਾ ਅਫਕ ਸਮੇਤ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਦਾਰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਅਖਬਾਰ ਹੈ। ਮੌਲਾਨਾ ਜ਼ਫ਼ਰ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਮੁਨਸ਼ੀ ਸਿਰਾਜੁਦੀਨ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਜਨਵਰੀ 1903 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਹਫ਼ਤਾ ਰੋਜ਼ ਜ਼ਮੀਦਾਰ ਜੋ 1911 ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਕੁਰਮਾਬਾਦ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਲਾਹੌਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਮੌਲਾਨਾ ਜ਼ਫ਼ਰ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੀ ਜਾਦੂਈ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਲੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰ ਜ਼ਮੀਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਅਖਬਾਰ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਮੀਦਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ। ਉਰਦੂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਐਸੀਸੀਏਟਡ ਪ੍ਰੈਸ ਵਰਗੀਆਂ ਔਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਚਾਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ। ਜੋ ਕਿ ਮੌਲਾਨਾ ਜ਼ਫ਼ਰ ਅਲੀ ਖਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦੇਗਾਕਾਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਜੁਝਾਰੂ ਬੁਲਾਰੇ, ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਗੱਦ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੰਟਲੈਟ ਕਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿਖਤ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਅਨਮੋਲ ਕਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਿਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗਵਾਹੀਆਂ

ਮੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਹਿਮਦ ਅਹਿਮਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਖਬਾਰ ਸਟੀਲ ਨਾਮਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤਾ ਹੋ ਕੇ ਤਹਿਬੀਹ-ਉਲ-ਅਖਲਾਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਔਨਾ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਖਬਾਰ ਖਰੀਦਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਔਨਾ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਨੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਅੱਠ ਆਨੇ ਤੱਕ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਦੋਹੇ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਤਹਿਬੀਹ-ਉਲ-ਅਖਲਾਕ ਰਸਾਲੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ 24 ਦਸੰਬਰ, 1870 ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰ ਸਈਅਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਮੋਹਸਿਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁਲਕ ਮੌਲਵੀ ਚਿਰਾਗ ਅਲੀ ਸਈਅਦ ਮਹਿਦੀ ਅਲੀ ਖਾਨ ਮੌਲਵੀ ਜ਼ਕਾਉੱਲਾ ਸਮੀਉੱਲਾ ਖਾਨ ਇਨਾਇਤਉੱਲਾ ਖਾਨ ਵਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰ ਸਈਅਦ ਅਹਿਮਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਤਹਿਬੀਹ-ਉਲ-ਅਖਲਾਕ ਤਿੰਨ ਮੌਲਵੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਅਬਦੁੱਲ ਮੁਹੰਮਦ 1876 ਵਿੱਚ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ 1881 ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 1897 ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਯਾਨੀ 1836 ਵਿੱਚ, ਸਰ ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਦੇ ਭਰਾ ਸਈਅਦ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸਈਅਦ-ਉਲ-ਅਖਬਾਰ ਨਾਂ ਦਾ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਿਆ। ਉਹ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਪਰਤਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ 1870 ਵਿੱਚ ਈਦ-ਉਲ-ਫਿਤਰ ਦੇ ਦਿਨ 24 ਦਸੰਬਰ 1870 ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਤਹਿਬੀਹ-ਉਲ-ਅਖਲਾਕ ਨਾਮਕ ਅਖਬਾਰ ਛਪਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਲੇਖ ਸਰ ਜੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਈਅਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ। ਮੌਲਵੀ ਇਮਦਾਦ ਅਲੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਮਦਾਦ-ਉਲ-ਅਫਕ ਨਾਮਕ ਰਸਾਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੌਲਵੀ ਅਲੀ ਬਖਸ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਸ਼ਿਹਾਬ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤਾਇਦ-ਉਲ-ਇਸਲਾਮ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ। 13ਵੀਂ ਸੀ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਰਸਾਲੇ ਵੀ ਨਿਕਲਦੇ ਸਨ। ਅਕਮਲ-ਉਲ-ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ, ਸਰ ਸਈਅਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਆਪਣੇ ਅਖਬਾਰ ਤਹਿਬੀਹ-ਉਲ-ਅਖਲਾਕ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਰਸਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿੰਦੂ-ਬਿੰਦੂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਸੈਨ ਹਾਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਤਹਿਬੀਹ-ਉਲ-ਅਖਲਾਕ ਅਖਬਾਰ ਗਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਗੜ੍ਹ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਗਜ਼ਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਗਜ਼ਟ ਦੇ ਪੇਪਰ ਨੇ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਕਾਸ ਦਿੱਤਾ। ਲੰਡਨ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਰ ਸਈਅਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ, ਅਖਬਾਰ ਐਡੀਟਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਖਬਾਰ ਸਟੀਲ ਨਾਮਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤਾ ਹੋ ਕੇ ਤਹਿਬੀਹ-ਉਲ-ਅਖਲਾਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਔਨਾ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਖਬਾਰ ਖਰੀਦਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਔਨਾ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਨੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਅੱਠ ਆਨੇ ਤੱਕ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਦੋਹੇ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਤਹਿਬੀਹ-ਉਲ-ਅਖਲਾਕ ਰਸਾਲੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ 24 ਦਸੰਬਰ, 1870 ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰ ਸਈਅਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਮੋਹਸਿਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁਲਕ ਮੌਲਵੀ ਚਿਰਾਗ ਅਲੀ ਸਈਅਦ ਮਹਿਦੀ ਅਲੀ ਖਾਨ ਮੌਲਵੀ ਜ਼ਕਾਉੱਲਾ ਸਮੀਉੱਲਾ ਖਾਨ ਇਨਾਇਤਉੱਲਾ ਖਾਨ ਵਕਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰ ਸਈਅਦ ਅਹਿਮਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਤਹਿਬੀਹ-ਉਲ-ਅਖਲਾਕ ਤਿੰਨ ਮੌਲਵੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਅਬਦੁੱਲ ਮੁਹੰਮਦ 1876 ਵਿੱਚ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ 1881 ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 1897 ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਦਰਿਆਬਾਦੀ ਕਲਾਮ ਅਲ ਸਜਦੀਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਜੀਬ ਇਨਾਇਤੁੱਲਾ ਖ਼ਾਨ ਤੁਫੈਲ ਅਹਿਮਦ ਜ਼ਫ਼ਰ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਆਫ਼ਤਾਬ ਅਹਿਮਦ ਖ਼ਾਨ ਭਾਕਰ ਜ਼ਿਆਉਦੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਹਫ਼ਤਾਰ ਸਾਦਿਕ ਆਧੁਨਿਕ

ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਦਰਿਆਬਾਦੀ ਹਫ਼ਤਾ ਵਾਰ ਸ਼ਾਇਰ ਜ਼ਾਹੀਦ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 1876 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 1977 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਵਰਨਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸੀ, ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅਰਥ ਬੜੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਏ। ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਹਾ।

ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨਾ ਅਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਲਾਮ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹਕਤਾਵਾਰੀ ਸਦਾਕਾ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ, ਉਰਦੂ ਦਾ ਹਰ ਅਖਬਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਸਾਂਦਾ ਸੀ, ਹਰ ਉਰਦੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਅਨਮੋਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖਬਾਰ

ਯਹਾਤੁੱਲਾ ਅੰਸਾਰੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰ ਕਉਮੀ ਅਖਬਾਰ ਲਖਨਊ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 1 ਮਈ 1912 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 1999 ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਗਲਪ ਅੱਲਾ ਤੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਫਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਆਰੀ, ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਖ ਉਮਰ ਭਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਫੂਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜਿਲਦਾਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਉਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸਨ। ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਜ਼ਰਫ ਅਲੀ ਖਾਨ ਸਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੌਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ , ਦਿੱਲੀ 1937 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ 1945 ਵਿੱਚ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਯਹਾਤੁੱਲਾ ਅੰਸਾਰੀ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅਲ-ਹਿਲਾਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ

ਮੰਨਾਨਾ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਆਜ਼ਾਦ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਨ ਜੋ 1888 ਵਿੱਚ ਮੱਕਾ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ 1958 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਚੁਲਾਸਾ ਕਰ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਮੰਗੋਉਂਦੀਨ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਾਂ ਰਿਫ਼ੋਬ ਬਖ਼ਤ ਸੀ। ਅਲ-ਉਦੀਨ ਖੁਦਾ ਰਾਜਿਤਾ ਸਜਰੀਤਾ ਵਲੀ ਮੁਹਰਨ ਸਨ। ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਜੀਵਨ। ਮੰਨਾਨਾ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਆਜ਼ਾਦ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਰਿਸਾਲਾ ਅਲ-ਹਿਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਸਾਲਾ ਅਲ-ਹਿਲਾਲ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ @ਤੇ ਅਲ-ਬਲਾਗ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਈਰਫ਼ਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਸਾਲਾ ਅਲ-ਹਿਲਾਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਲਕੱਤੋਂ ਤੋਂ 13 ਜੁਲਾਈ 1912। ਆਸ਼ੀਰ ਅੰਕ 18 ਨਵੰਬਰ, 1914 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ। ਪੈਂਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੀ ਛਪਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਰਿਸਾਲਾ ਅਲ-ਹਿਲਾਲ ਜੂਨ 1927 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਜਾਨੀ ਕਿ ਇਹ ਦਸੰਬਰ 1927 ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਰਿਸਾਲਾ ਅਲ-ਹਿਲਾਲ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੌਲਾਨਾ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ 12 ਨਵੰਬਰ, 1915 ਨੂੰ ਅਲ-ਬਲਾਗ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਅਲ-ਹਿਲਾਲ ਅਤੇ ਅਲ-ਬਲਾਗ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਮੌਲਵੀ ਵਜ਼ਲੁਦੀਨ ਅਹਿਮਦ ਸਨ।, ਜੋ ਮੌਲਾਨਾ ਦੇ ਵਡਾਦਾਰ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰ ਸਨ। ਮੌਲਾਨਾ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜੋ 23 ਸਤੰਬਰ 1921 ਤੱਕ ਛਪਦਾ ਰਿਹਾ।

ਮਾਸਿਕ ਉਰਦ ਮਾਲੀ

ਉਰਦੂ ਮਾਸਿਕ ਮਾਸਿਕ ਮਾਲੀ ਹਸਰਤ ਮੋਹਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਮ ਸਈਅਦ ਵੈਜ਼ੁਲ ਹਸਨ ਸੀ ਅਤੇ ਹਸਰਤ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਪਨਾਮ ਸੀ। ਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹਸਰਤ ਮੋਹਨੀ ਦਾ ਇਹ ਮਿਆਰੀ ਮਾਸਿਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀ.ਏ. ਹਸਰਤ ਮੋਹਨੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰੀਅਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਨਿਆਂਸ਼ਾ ਫਤਿਹਪੁਰੀ ਨਿਆਂਸ਼ਾ ਫਤਿਹਪੁਰੀ ਦਾ ਚੌਲਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਲਮਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ 1916 ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਕਿਉਂਕਿ ਹਸਰਤ ਮੋਹਨੀ ਨੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਦਿਅਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਰਦੂ ਮਾਲੀ ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਖ ਛਾਪਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ਧੋਰੀ ਲੇਖ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਵਾਜ਼

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੌਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਗਲਪ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਹਜ਼ਾਰਤੁਲਾ ਅਸ਼ਫਾਕੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗਲਪ, ਅਨੋਖੀ ਪਹਿਲਮ, 1939 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ, ਫਿਰ ਪੰਜ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਾਵਲ ਲਹੂ ਕੇ ਫੁਲ, 1969 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਬੱਧਾ। ਸੂਦ ਖੋਰ ਵੀ ਉਸਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗਲਪ ਸੀ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਨਕਲਾਬ ਬੰਬਈ

ਜਾ ਅੰਸਾਰੀ ਇਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਜਲਹਰ ਰਮਨ ਅੰਸਾਰੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਜਨਮ ਸਹਾਨਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੈਨਿਕ ਇਨਕਲਾਬ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1938 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਅਬਦੁਲ ਹਾਮਿਦ ਅੰਸਾਰੀ ਸਨ। ਅੰਸਾਰੀ ਨੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਉਮੀ ਜੰਗ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਸੰਭਾਲੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ। ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਮੀਰ ਅਜੀ, ਅਬਦੁਲ ਹੁਸੈਨ ਅਯਮਨ, ਮਧੂ ਸੁਦਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਖਿਆਲ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਸਾਹਿਤਕ ਰਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਰਦੂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਣ ਵਾਲੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਸਮੀਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਲਿਖਵਾਇਆ ਹੈ। ਆਉ

ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵੀ
ਡਾਇਨਲੋਡ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਦੇ.

ਉਰਦੂ ਅਖਬਾਰ ਜ਼ਾਮ ਜਹਾਂਨਾਮਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਮੁਨਸ਼ੀ ਸਦਾ ਸੁਖ ਲਾਭ। ਉਰਦੂ ਮਾਲੀ ਅਤੇ ਤਜ਼ਕਰਾ ਅਲ-ਸ਼ਰਾ, ਹਸਰਤ ਮਹਾਂਨੀ ਅਲ-ਹਿਲਾਲ, ਅਲ-ਬਲਾਹ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਕੀਲ, ਮਾਰੀਫ਼, ਨਵੇਂ ਅਦਬ, ਮੌਲਾਨਾ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਆਜ਼ਾਦ। ਤਹਿਜੀਬ-ਉਲ-ਅਖਲਾਕ (ਮੁਹੰਮਦ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ) ਸਰ ਸਈਅਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਵਾਜ਼। ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਅਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਸੰਪਾਦਕ ਹੁਜ਼ਾਤੁੱਲਾ ਅੰਸਾਰੀ। ਉਰਦੂ, ਅਬਦੁਲ ਹੱਕ। ਸਾਦੀ ਤਮਦਨ। ਅਤੇ ਇਸਮਤ, ਰਤਨੁਲ ਖੌਰ। ਦਬਦਬਾ ਆਸਿਫ਼ੀਆ, ਰਤਨੁਲ ਸਰਸਾਰ। ਸੱਚ, ਸਾਦਿਕ ਜਾਦੀਬ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਦਿਆਬਾਦ। ਦਿਲਗਾਜ਼, ਅਬਦੁਲ ਹਲੀਮ ਸ਼ਹਾਦ, ਦਿੱਲੀ ਅਖਬਾਰ, ਅਤੇ (ਹਮਦਰਦ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1913 ਵਿੱਚ ਉਰਦੂ ਟਾਈਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ) ਕਾਮਰੇਡ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੌਲਾਨਾ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜੰਗ। ਸੱਯਦ-ਉਲ-ਅਖਬਾਰ, ਮੌਲਵੀ ਮੁਹੰਮਦ ਬਾਕੀਰ। ਰਿਆਜ਼-ਉਲ-ਅਖਬਾਰ ਸਰ ਸੱਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ। ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਾ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਨਰਾਇਣ ਨਿਗਮ। ਮਾਰਿਫ਼ ਸਾਇੰਸ, ਸਈਅਦ। ਸੁਲੇਮਾਨ ਨਾਛੂ। ਨਿਰੰਗ ਹਿਆਲ, ਮੁਹੰਮਦ ਹੁਸੈਨ ਆਜ਼ਾਦ, ਮਖਜ਼ਾਨ, ਅਖੀਲ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ਼ ਖਾਨ, ਸੋਹੇਲੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਅਹਿਮਦ, ਦਿੱਲੀ। ਅਵਧ ਪੰਚ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਅਖਬਾਰ, ਮੁਨਸ਼ੀ ਸੱਜਾਦ ਹੁਸੈਨ, ਮੁਰਕਾ ਆਲਮ, ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਤਬੀਬ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਾਬੀ, ਤਹਿਜੀਬ, ਅਗਰਾ ਅਖਬਾਰ, ਦਬਦਬਾ ਸਿਕੰਦਰਪੁਰੀ, ਰਾਮਪੁਰ ਫੋਲੀ, ਸੋਹੇਲ ਅਜ਼ਮੀ। ਅਬਾਦੀ। ਰਿਆਜ਼-ਉਲ-ਅਖਬਾਰ, ਇਨਕਲਾਬ, ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਸਾਲਿਕ। ਹਮਦਰਦ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸਈਅਦ ਜਲੀਬ ਦੇਹਲੀ। ਨਗਰ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਨਿਆਜ਼ ਫਤਿਹ ਪੁਰੀ। ਮਾਸਰਪਟਨਾ ਤੋਂ ਕਾਜ਼ੀ ਅਬਦੁਲ ਵੱਡਾ। ਕਨਨ, ਨਾਟਕਕਾਰ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਵੈਜ਼। ਤਮਾਅਰੋਜ਼ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਟਾਈਮ ਵੈਜ਼। ਅਹਿਮਦ ਵੈਜ਼। ਤਹਿਰੀਕੀ, ਮਲਿਕ ਰਾਮ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਖਵਾਜਾ ਹਸਨ ਨਿਜ਼ਾਮੀ। ਅਲ-ਜਮਾਤਾ, ਮੌਲਾਨਾ ਉਸਮਾਨ ਫਾਰ ਕਾਲੀਤ.ਦਾਵਾਤ, ਮੁਹੰਮਦ ਅਸਲਮ. ਫਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਿਦ ਅਹਿਮਦ ਦੇਹਲੂ। ਹੋਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਕਾਜ਼ੀ ਅਬਦੁਲ ਗਫਾਰ। ਬਲਿਟਨ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ, ਅਜ਼ਾਦਿਮ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਜਮੀਲ ਅਹਿਮਦ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮਿਰਜ਼, ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਜੈੱਡ ਅੰਸਾਰੀ ਦਆਰਾ ਪਕਾਇਤ ਇਕਬਾਲ. ਦਿੱਲੀ

ਤੋਂ ਮਾਲਪੁ, ਸਹਾਸ਼ਾ ਪੁਸ਼ਹਾਲ ਚੰਦ ਪੁਰਸ਼ੀਦ ਅਤੇ ਜੁਬੈਰ। ਰਿਸਾਲਾ ਮਦੀਨਾ, ਅਬੂ ਸਈਦ ਬਜ਼ਮੀ ਅਤੇ ਹਾਮਿਦ ਅੰਸੀਆ ਹਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਿਤ ਬਜ਼ਨੂਰਸ। ਸੰਸਾਰੀਦ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨਦਵੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਮੋਇਨੁਦੀਨ ਨਾਫ਼ੂ ਤੋਂ ਮਾਅਰਿਫ਼ ਅਜ਼ਮਾ ਹਾਜ਼ੀ। ਸ਼ਬ ਪੁਨ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਤੋਂ ਸ਼ਮਸੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਫਾਰੂਕੀ, ਅਕੀਲਾ ਸ਼ਾਹੀਨ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਜਹਾਨ ਮਾਡਰਨ, ਸੰਪਾਦਕ ਜੁਬੈਰ ਰਿਜ਼ੀ। ਅਲੇਕਾਰ ਨਵਵੇਲੀ ਤੋਂ, ਸੰਪਾਦਕ ਸਲਾਹੁਦੀਨ ਪਰਵੇਜ਼, ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ,

ਸੰਪਾਦਕ ਤਬਬਨੀ ਮੁਗਨੀ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ, ਸ਼ਾਹਿਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਿਤ। ਬਹਿਸ, ਦੁਮਾਹੀ, ਪਟਨਾ ਤੋਂ ਵਰਯ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਿਤ। ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਅਹਿਮਦ ਅੰਸਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੈਲੀ। ਫਨੂਨ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਅਹਿਮਦ ਨਦੀਮ ਕਾਸਿਮ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਿਤ। ਰੋਮਨ, ਅਖਤਰ ਸ਼ੇਰਾਨੀ, ਗੁਲ ਰਾਣਾ, ਮੌਲਵੀ ਕਰੀਮੂਦੀਨ। ਮਿਆਰੀ ਕਵੀ ਸ਼ਿਵਰਾਇਨ ਅਰਾਮ। ਅਲ-ਨਜ਼ੀਰ, ਜ਼ਰਫ-ਉਲ-ਮੁਲਕ ਅਲਵੀ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ, ਮੁਹੰਮਦ ਦੀਨ ਫੋਕ। ਡੇਕਨ ਰਿਵਿਊ, ਪੰਜਾਬ ਰਿਵਿਊ, ਸੰਪਾਦਕ ਜ਼ਫਰ ਅਲੀ ਜਾਮੀ। ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਤੋਂ ਸੋਵੀਨਰ, ਸੰਪਾਦਕ ਮੁਹੰਮਦ ਇਜਾਜ਼। ਮਾਸਿਕ ਅਖਬਾਰ ਉਰਦੂ, ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ। ਸੀਪ, ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿੰਟ। ਸਰਗੋਧਾ ਤੋਂ ਪੇਪਰ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਤੋਂ ਡਿਸਕਵਰੀ ਕੁਆਟਰਲੀ। ਰਾਮਪੁਰ, ਰਾਮਪੁਰ ਰਜ਼ਾ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਜਨਨਲ ਤੋਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ। ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ ਮਾਸਿਕ ਕੌਮੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਹਫਤਾਵਾਰ ਹਮਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ। ਫਾਜ਼, ਓਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਪੱਖ ਪੱਤਰ। ਸਾਹਿਕ-ਉਲ-ਅਖਬਾਰ, ਲੁਠਸ਼ੀ ਹਰ ਸ਼ਬ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ 1850 ਵਿੱਚ ਮੁਹੰਮਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ। 1857 ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਉਰਦੂ ਰਜ਼ਾਲਾ ਖੋਰਖਵਾ ਹਿੰਦ ਸੀ। ਸੰਪਾਦਕ: ਰੇਵ ਆਰ. ਸੀ। ਮਾਥੁਰ। ਮਿਰਜ਼ਾਜ਼ਾ ਤੋਂ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰ। ਸਾਹਿੱਟ-ਟਿਵਿਕ ਸੋਸਾਇਟੀ। 1866 ਵਿੱਚ। ਸ਼ਮਸੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਫਾਰੂਕੀ ਦੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਗਜ਼ਟ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਰਿਸਾਲਾ ਸ਼ਖ਼ ਮੁਨ ਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ। ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ ਰਿਸਾਲਾ ਮੁਜ਼ਾਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸਨ। ਰਿਸਾਲਾ ਸੰਘਾਤ ਵੇਦਿਤਾਰ ਮਹਿਮੂਦ ਅਯਾਜ਼ ਸੀ। ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲਾ ਇਕਬਾਲ ਅਖਬਾਰ। ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਅੰਸਾਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬ। ਦੇਵਬੰਦੀ ਤੋਂ ਮੁਹਾਜਿਰ ਅਖਬਾਰ ਪਹਿਲਾ ਅਖਬਾਰ ਸੀ। ਲੜਾਂ ਕਾਰਨ ਉਰਦੂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਨਾਮ ਤੇ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਸਾਰੇ ਅਖਬਾਰ। ਅੱਜ ਇਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਅਸਰ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ। ਸਾਡੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੈਵਿਕ ਤੌਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਦੂਜੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਬਗੈਰ ਉਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਦਰ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਤਬਦੀਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ', ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਬਰਤਾਨੀਆ, ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਆਰਥਿਕਤਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲਤਾ ਵਾਸਤੇ ਚਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਅੱਜ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਅਖੀਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੋਢੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬਰਲਿਨ ਵਿਚ ਫ਼ਰਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਕਾਲੋਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼, ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ/ਪੀਐਚਡੀ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਾਡ ਭਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। 1960ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਫੋਰਡ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਕਵੈਲਰ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜ਼ੀਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਇਤਜ਼ਾਮ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਕੋਲ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਉੱਚ ਡਿਗਰੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ 1970ਵੀਆਂ

ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ 1980ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੁਰਾਣੇ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਨਿਰੂਪੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਧਾਅ ਘਟ ਗਿਆ। 1990ਵਿਆਂ ਦੇ ਮੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਗਰੈਜੂਏਟਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਵੱਲ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵੱਲ ਵਹਿਰਾ ਘੱਟੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਚ ਗਿਣਨਯੋਗ ਰੋਲ ਸਿਲੀਕੋਨ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧ ਗਿਆ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਆਈਲੈਟਸ ਅਤੇ ਟੈਅਫਲ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੇਂਦਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟੈਵੇਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਵਤੀ

ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਛੋਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਹਰਵੀਂ ਜਮਾਤ (10+2) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈਲੈਟਸ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਲਾਈਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੁਣੀ ਹੁੰਦੀ। ਜਿਸ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਡਿਪਲੋਮਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪਦਵਾ ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀਜ਼ਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਟਿਕਟ, ਛੋਟੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਇਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੱਧ ਵਰਗ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕਾਫ਼ੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਜਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸਪ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕੱਠਿਕ ਹੋਣ ਵਿਚ ਵਕਤ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ ਕੋਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਰਚਣ ਮਿਣਣ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਾਮੂਲੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਾਰਨ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨੀ ਬੋਲ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੰਗੀ ਦੀ ਆਣ ਫੜਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸਮੇਸਟਰ ਦੀ ਫੀਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਇਤਜ਼ਾਮ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅੱਲੜ ਉਮਰੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੁਝ ਘੱਟਿਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਘਟ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਜਰਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਘਟ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤਾਣ-ਪ੍ਰਣਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ

ਇਸ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆਵਾਂ, ਨਸਿ ਆਂ ਅਤੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਦੇ ਸਿ ਭਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ 12 ਜੂਨ 2023 ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਕਾਰਨ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ 7-8 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ,

ਐਕਸੀਡੈਂਟ, ਨਸਿ ਆਂ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਿ ਭਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਆਏ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਧੋਬੇ ਦਾ

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸੰਪਰਕ: 98550-82857

ਸਿ ਭਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ 700 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਉੱਤੇ ਵਾਪਿਸ ਜਾਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਅਜੇ ਟਲਿਆ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਬਾਨਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਵਸੋਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਨਿਯਮਿਤ (regulated) ਹੈ। ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼/ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰੋਕ/ਸੀਮਾ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਅਸਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਜੀਵ ਬਰਿਆਣਾ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਦਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲੰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀਜ਼ਿ ਆਂ ਬਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, 2020 ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜ਼ਿ ਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 80,880 ਸੀ ਜਿਹੜੀ 2021 ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ 1,69,410 ਅਤੇ 2022 ਵਿਚ 2,26,095 ਹੋ ਗਈ। ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 167% ਸਿਰਫ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਾਭਰ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ 'ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਆਮ ਹਨ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਲੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 10 ਲੱਖ ਤੋਂ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਫੀਸ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚੋਂ 10,00,000 ਤੋਂ 15,00,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਰ ਸਾਲ ਸਰਮਾਇਆ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ

ਸਰਮਾਇਆ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਾਸਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2 ਲੱਖ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਮਾਇਆ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸਰਮਾਇਆ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਪੋਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੇ ਕੇ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਦਾ

ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਕੱਲਾ ਪੇਸ਼ਾ/ਸਰਮਾਇਆ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਹੁਕੀਮਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਬੱਚੇ ਲਾਇਕ ਅਤੇ ਹੋਣਹਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਨਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੇ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਅਧਿਆਪਕ, ਵਕੀਲ, ਜੱਜ, ਉਦਯੋਗਪਤੀ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਅਫ਼ਸਰ, ਕਲਾਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਲੀਡਰ ਬਣਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹਨ। ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੂਪਇਆਂ ਵਿਚ ਮਾਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ

ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ 15-40% ਤੱਕ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀਏ, ਬੀਐੱਸਸੀ, ਐਮਏ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ। ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਥਿਤ ਕਾਲਜਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ (ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਤੇ ਦਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, 19 ਜੂਨ 2023, 17 ਜੁਲਾਈ 2023)। ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਕਾਲਜ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਿਨਾਰੇ ਪੁੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਬੰਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਨਰਸਿੰਗ, ਬੀਐੱਫ਼, ਬੀਡੀਐੱਸ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ

ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਗਏ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਅਸੰਤੁਲਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਸਿ ਆਂ ਦਾ ਫੈਲਾਓ ਅਤੇ ਗੈਰਸਟਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਇਸ ਦੇ ਸੂਚਕ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹਿੰਗਾ ਸੌਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾ ਜਾਣ ਦਾ ਸਬਬ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚੋਂ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰਮਾਏ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਕੇ ਇਥੇ ਵਿਕਾਸ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਕੇ/ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ

ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਗੰਗੀਰਪੁਰ ਲੋਅਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਬਲਾਕ - ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਰੂਪਨਗਰ) ਜਮਾਤ ਇੰਨਚਾਰਜ ਤੇ ਗਾਈਡ ਅਧਿਆਪਕ ਮਾਸਟਰ ਸੰਜੀਵ ਧਰਮਾਣੀ

ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿਹਤਮੰਦ ਜੀਵਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ !

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਉਹਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਲਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਰੰਗੀਨ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ, ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਕਲਮ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਰੱਬ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਹਿਲੂਲ ਕਲਮ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਮਨੁੱਖਤਾ। ਅੰਜਕਲ ਉਹਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੇਰੋਜ਼ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਵੱਡੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਘਟਣਗੀਆਂ। ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਖਤ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਕੇ, ਭਾਰਤੀ-ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਗੀਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਬੇਲੋੜੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਾਠਕ ਬੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਹਿਤਕ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿੇਂ ਕਿ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਘਟਦੀ ਹੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਉਹਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੇਖਕ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਮੁਢਲਾ ਲੇਖ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅੱਜ ਕਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੋਲ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇੱਕ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਲ੍ਹ ਦਾ ਅਖਬਾਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ @ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਫਿਰ

ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਧਣਗੀਆਂ। ਕਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਉਹ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਗੇ, ਜੋ ਉਹਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਗੁਣੀਕਾਰਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੁਚੀ ਇਸ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਲਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੀ ਮਾਪਦੰਡ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਮੰਗ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਫਲ ਰਣਨੀਤੀ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਨਤਕ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਕੀਉ ਹੈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਆਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਆਈ ਤਾਂ ਗਿਰਾਵਟ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆ ਗਈ। ਇਹੀ ਪਲਟਫਾਰਮ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਕਿਧਰੇ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਦੇਸੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਤੇ ਲੁਕਵਾਂ ਏਜੰਡਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ @ਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ। ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਝੂਠ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੂਪ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਹਨ। ਜੋ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਛੁਪਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸੱਚ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣਾ ਕਾਰਨ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਦਿੱਖ ਵੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਗਾਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਬੇਨੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਣਨੀਤੀ

ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਫਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਭੂਮਿਕਾ ਅਸਲ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕ ਮਨ ਕੱਦੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਣਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹੋ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਉਲਝ ਰਹੇ ਮਨ ਸਾਹਿਤ ਵੱਲ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਕਲਮ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਵੀ ਲੈਣ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੱਚ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਚਾਲ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਗੀਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਬਿੱਲਾਂ @ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਹੀ ਸੱਚ ਦਾ ਚੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਲਕ ਮਾਲੀ ਘਾਟੇ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਖਰਚੇ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹਰ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਾਰਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਹੁਣ ਕਈ ਥਾਈਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਕਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕਲਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਦਾਗ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਤਲੀ @ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਮ ਲੋਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਪਵਿਤਰਤਾ ਅਤੇ ਪਵਿਤਰਤਾ ਦੀ ਪਵਿਤਰਤਾ ਦੀ ਹੱਦਕਾਰ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇ @ਤੇ ਬਿਨਾਉਣ ਕਾਰਨ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਾਰੀਖ ਲਿਖਣਾ ਸਿੱਖਣ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਾਸਟਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਅੱਖ ਝਪਕਣਾ ਸਿੱਖੋ, ਹੁਣ ਇਹ ਅੱਖ ਝਪਕਣਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਕਬਰ ਇਲਾਹਾਬਾਦੀ ਦੀ ਇੱਕ

ਘਟਨਾ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜੋ ਨਾਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬੱਝਾ ਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਯਾਨੀ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਝਾ ਜਿਹਾ ਗਲਾਨਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਸਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਤਲਬ ਕਿਹੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ @ਤੇ ਫਸਣ ਦੀ ਚਾਲ ਵੱਲੋਂ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਪੀਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਪੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਪਾਸ਼ਤ ਰਾਏ ਬੋਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਣਦੇ ਹੀ ਉਹ ਡਾ. ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਗੱਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਫਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁੰਮਨਾਮ ਹੋ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਸੱਤਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਹੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੈ। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ 80% ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰਥੀ ਸਿਆਸਤ ਹੈ ਅਤੇ 10% ਕਾਲਮ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੋਕ-ਮਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ @ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਆਣੇ ਵਿੱਚ ਲੂਣ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸਿਹਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਰਗੇ ਕਈ ਲਾਭਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪੱਖੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਕੁਝ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਉਹ ਕੀਮਤੀ ਵੀ ਹੋ ਅਤੇ ਲੋੜ ਵੀ। ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਗੁਆਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣੀ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੋੜ ਹੈ।

ਜੱਟਵਾਦ

(ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ) ਸੇਠ ਦੀ ਸੋਚ

ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੇਠ ਬੜਾ ਲਾਲਚੀ ਤੇ ਸੂਮ ਸੀ। ਇੱਕ ਇੱਕ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾਨਾ ਵੱਡਾ ਸੱਚ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਸੱਚਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸੱਚ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਘੱਟ ਘੱਟ ਵੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀਹ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੱਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੱਚਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰ ਗਿਆ, ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਲੱਖ ਘਾਟਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੱਚ ਕੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਰੋਟੀ ਵੀ ਨਾ ਖਾਵੇ। ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਹਕੀਮ ਸੱਚੇ ਪਰ ਫਰਕ ਨਾ ਪਿਆ, ਇੱਕ ਫਕੀਰ ਉੱਪਰ ਦੀ ਲੇਖੀ, ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੱਚਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵੇਖੀਏ ਬਲਾ ਕੋਈ ਮੋਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਫਕੀਰ ਨੇ ਸੇਠ ਤੋਂ ਕਾਰਣ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਸੇਠ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਸੇਠ -ਫਕੀਰ ਨੇ ਮੈਂ ਸੱਚੇ ਤੋਂ ਮੁਨਾਫਾ ਵੀਹ ਲੱਖ ਕਮਾਉਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਨਾਨਾ ਸਿਰਫ ਦੱਸ ਲੱਖ ਹੀ ਹੋਇਆ, ਹੁਣ ਉਹ ਮੇਰਾ ਦੱਸ ਲੱਖ ਦਾ ਘਾਟਾ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਕੀਰ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, +ਸੇਠ ਜੀ ਝੁਮੀ ਘਾਟੇ ਵੱਲ ਨਾ ਵੇਖੋ, ਮੁਨਾਫੇ ਵੱਲ ਵੇਖੋ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੋ ਸੱਚਦੇ ਹਾਂ ਉਹੀ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਵਾਧੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਘਾਟੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਾ ਵੇਖੋ, ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ। ਹੁਣ ਸੇਠ ਨੂੰ ਫਕੀਰ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰ ਝਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੇਠ ਹੁਣ ਘਾਟੇ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਵਾਧੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੇਠ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ। ਉਸ ਦੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਫਕੀਰ ਦਾ ਪੈਨਵਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਰਹਪੁਤੀ ਪੱਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪੱਤੇ ਗੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 94658-21417

ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜੱਟਵਾਦ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਕ ਗਾਣਿਆਂ, ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਰੁਤੂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਸੱਚ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਫੁਕਰੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗਲਾ ਲਾਉ ਗਾਏ ਸੁਣ ਕੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੇ ਵੱਢਣ ਜਾਂ ਮਾਸ਼ੁਕਾ ਉਪਾਲਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਜੱਟ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬਦਲੇਬੇਰ ਅਤੇ ਲੱਬੀ ਚੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੱਚ ਘਰੜ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਜੱਟ ਗੁੰਝੇ ਹੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। 100% ਗਵੱਈਏ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ। ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਫਸਲ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿਕਦੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੇ ਵਿਕ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਾਜਿਬ ਰੇਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਆੜ੍ਹਤੀ ਤੇ ਬੈਕਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਚਕਰਵਰਤੀ ਵਿਆਜ ਠੋਕਦੇ ਹਨ। ਫਸਲ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਮਾਰ ਪੈ ਜਾਂਦੀ, ਕਦੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਦੇ ਕੀੜਿਆਂ ਦੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਸਰੀ ਜਾਂ ਤੀਸਰੀ ਫਸਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਗਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਜੱਟਾਂ ਵਰਗੇ ਅਮੀਰ, ਵਹਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਣਪੀਲੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਰਜ਼ਾਨਾ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ? ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਅੰਸਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਜੱਟ ਜਿਆਦਾਤਰ ਪੰਜਾਬ (ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ), ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਪੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਟਾਂ (ਜਾਟਾਂ ਸਮੇਤ) ਦੀ ਅਬਾਦੀ 9 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 21%, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ 12%, ਹਰਿਆਣੇ ਵਿੱਚ 29% ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 6% ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕੋਈ ਬਹੁਤੇ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਚਾਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਜਾਤ ਦਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕਬਿੱਤ ਸਵਰਨ ਜਾਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਛੂਤ ਹੀ ਮੰਨਦੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਬੜੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਟ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਿਜ਼ਵਰ ਸੀ), ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਤੇ ਚੰਗਾ ਉਠ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੜ ਸਕਦਾ। ਅੱਜ ਵੀ ਰਾਜਸਥਾਨ 'ਚ ਜਾਟਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ, ਨਿਉਲਾ ਰਾਮ, ਦੂੜੇ ਰਾਮ, ਰਤਨ ਲਾਲ ਜਾਂ ਗੋਦਾ ਰਾਮ ਆਦਿ ਹਨ। ਪਰਸਿਦਰ ਦੀ ਫਿਲਮ ਗੁਲਾਮੀ (1985) ਵਿੱਚ ਇਹ ਭੇਦ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ। ਮਿਸਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੱਟ ਰਾਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਭਰਤਪੁਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ, 1680 ਤੋਂ 1947 ਈਸਵੀ) 'ਤੇ ਜਾਟ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੱਟਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਧਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਗਲ-ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ

ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ ਜੱਟ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਿੰਗਰ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਸਿਰਫ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ, ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਠੀਕ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਜੂਨ ਅੱਜ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬੇਹੱਦ ਮਾੜੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਗੈਰ ਮੁਨਾਫਾ ਬਸ਼ਫ ਪੈਂਦੇ ਖੇਤੀ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਮੌਸਮ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿਰਲਾਜ ਨਿਕਲਣ ਨਾਲ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਜੱਟ ਸੰਨ 1929 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੂਮੀਹੀਨ ਸਨ। ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ, ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ, ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਦੇ ਮੁਜ਼ਾਏ ਸਨ ਜੋ ਜੱਟਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਦਦੀਲੀ ਨਾਲ ਮੋਟਾ ਲਗਾਨ ਵਸੂਲਦੇ ਸਨ। ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਸੀ। ਘੋਰ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਾਨੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਮੁੱਲ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ਲਿਆਉਣੀ, ਵੱਟੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਆਹੀਆਂ ਗਿਆ ਸਾਰੇ ਵਿਆਹੋ ਗਏ, ਵਰਗੇ ਰਿਵਾਜ ਆਮ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋੜਾਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਅਜਿਹੇ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੱਟਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਸਰ ਛੱਟੂ ਰਾਮ ਜਾਟ (ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਰ ਸਿਕੰਦਰ ਹਜ਼ਾਤ ਖਾਨ ਟਿਵਾਣਾ) ਮਸੀਹਾ ਬਣ ਕੇ ਬਹੁਤਿਆ। ਉਸ ਨੇ 1929 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਰੈਵਿਨਿਊ ਐਕਟ ਰਾਹੀਂ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਕੇ ਮੁਜ਼ਾਏ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਇਆ ਅਤੇ 1930 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਰੇਗੂਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਅਕਾਊਂਟਸ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੁਦਰੇਬੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦੇ ਧੂਨੀ ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਇਆ। 1955-56 ਵਿੱਚ ਚੱਲੀ ਮੁਜ਼ਾਫਾ ਲਹਿਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਸਿਸਟਮ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਲਕੀ (ਏਕੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਹਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਏ।

ਜੱਟਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦੁਸਰਾ ਮਸੀਹਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗਾਬਾਮਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (1901-1965) ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ। ਉਸ ਨੇ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਫਸਲ, ਕਣਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜੱਟ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘਾਹ, ਪੋਲੀ, ਇਟਸਿਟ, ਅੱਕ, ਚੱਕ, ਬਾਝੂ, ਲੋਹਾ, ਭਖੜਾ, ਪਾਪੜਾ ਅਤੇ ਮੋਟਾ ਆਦਿ ਗੰਭੀਰ ਹੀ ਪੁਲੋਕ ਸਿਧਾਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪੇਂਡੂ ਸਕੂਲ, ਨਹਿਰਾਂ, ਸੇਮ ਨਾਲ, ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਬਿਜਲੀ, ਸੜਕਾਂ, ਟਿਊਬਵੇਲ, ਟਰੈਕਟਰ, ਮੋਬਾਈਲ, ਭਾਖੜਾ ਬੈਂਕ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਝੋਨੇ ਅਤੇ ਨਰਮੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੇ ਲਹਿਰਾਂ ਬਣਿਓਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਵਿਦਿਆ ਨੇ ਜੱਟਾਂ

ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਨੇਤਰ ਪੇਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਪੇਂਡੂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਬੱਚੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਜੋ ਕਿਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਨਾ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਦਾ ਕਿੱਥੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਸਕੀਮਾਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਪਰ ਐਨਾ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜੱਟਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀਆਂ। ਇਹ ਯੂਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸੋਸਾ ਦਾ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਕੰਮ ਬਣ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਸ਼ੋਸ਼ਣਸ਼ੀ, ਸੈਕਣ ਸਾਫ਼, ਸਿਆਸੀ ਪਿੰਚ ਪੂਰ, ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ, ਕਤਲਾਂ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਤ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਖੂਹ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ 80-85% ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕੱਲੇ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਚਿਰੀ ਵਿੱਚ ਨਿਗਾਹ ਮਾਰ ਲਵੋ, ਜਦ ਪਾਸੇ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਈ ਜੱਟ ਇੱਥੇ ਟਹਿਲਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ ਹਿਰਵੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਟੂਡੈਂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿੱਤਰੇ ਫਿਤਰੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਉ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਹਰੀ ਸਹੀ ਕਸਰ ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੱਟ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਲੋਕ ਧੜਾ ਧੜ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਬੱਚੇ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾੜੀ ਆਦਤ ਭੂਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਜਿਉਣਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਕੱਲ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਝੁੱਲ ਕੇ ਪਿੰਡ ਪਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਏ। ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੱਕ ਭਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਹਰ ਗੱਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੈਸਲਮੇਰ ਤੇ ਕੋਈ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਵੰਸ਼ਜ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਜਪੂਤ, ਜਾਟਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਸਮਝ ਕੇ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਕੋਈ ਰਾਜਪੂਤ ਜਾਟਣੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ, ਜੋ ਕਰਵਾ ਵੀ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੀ ਜਾਤ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਦੀ? ਉਹ ਆਪਣੀ ਹਾਕਮ ਜਾਤ ਰਾਜਪੂਤ ਛੱਡ ਕੇ ਜੱਟ ਕਿਉਂ ਬਣਦਾ? ਜੱਟ ਵੀ ਬਾਕੀ ਜਾਤਾਂ ਵਾਂਗ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਦੀ ਅੱਲ੍ਹਾਦਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਾ ਜਾਣੀਆਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜਪੂਤ ਤੋਂ ਜੱਟ ਬਣੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੈਸਲਮੇਰ ਤੋਂ 600 ਕਿ.ਮੀ. ਦੂਰ ਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੁਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਕੱਲ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਾਤ ਜਾਂ ਗੋਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਲੀਡਰ, ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਅਫਸਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਸਭ ਆਪਣਾ ਹੀ ਵਿੱਡ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਹੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਜੱਟ ਅੱਜ ਵੀ ਦਿਲ ਲਗਾ ਕੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਤਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਵਧੀਆ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਕਮਾਂਡੇਟ ਪੇਂਡੋਰੀ ਸਿੰਘਵਾਂ 9501100062

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਅਸਰ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ। ਸਾਡੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਦੂਜੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਬਗੈਰ ਉਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਦਰ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਨਿਗਾਹਨੇਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਤਬਦੀਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ', ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਬਰਤਾਨੀਆ, ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਆਰਥਿਕਤਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲਤਾ ਵਾਸਤੇ ਚਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦਰਦਸ਼ੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਅਖੀਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲੈ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੋਢੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬਰਕਲੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਕਾਲੋਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼, ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਵਜੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ/ਪੀਐਚਡੀ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਾਂਡ ਭਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। 1960ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵੇਰਡ ਵਾਊਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਕਵੈਲਰ ਵਾਊਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਜ਼ੀਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਕੋਲ ਬਾਹਰ

ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਉੱਚ ਡਿਗਰੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ 1970ਵੀਆਂ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ 1980ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੁਰਾਣੇ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਨਿਗੂਣੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਹਾਅ ਘਟ ਗਿਆ। 1990ਵਿਆਂ ਦੇ ਮੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਗਰੇਜੂਏਟਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਵੱਲ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵੱਲ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਟੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਚ ਗਿਣਨਯੋਗ ਰੋਲ ਸਿਲੀਕੌਨ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧ ਗਿਆ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਆਈਲੈਂਟਸ ਅਤੇ ਟੋਅਫਲ ਦੇ ਟੋਨਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੇਂਦਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦਾ ਜ਼ਾਹ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਵਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਛੱਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਹਰਵੀਂ ਜਮਾਤ (10+2) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈਲੈਂਟਸ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਲਾਈਨ ਨਹੀਂ ਚੁਣੀ ਹੁੰਦੀ। ਜਿਸ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਡਿਪਲੋਮਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਮਦਦ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀਜ਼ਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਟਿਕਟ, ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੱਧ ਵਰਗ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕਾਫ਼ੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਜਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਮੱਤਵ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

ਵਿਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਮਾਰਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ

ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕਮਿਕ ਹੋਣ ਵਿਚ ਵਕਤ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ ਕੋਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮਾਰਲ ਵਿਚ ਰਚਣ ਮਿਣਣ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਮਾਰਲ ਵਿਚ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਾਮੂਲੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਾਰਨ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੰਗੀ ਦੀ ਆਣ ਫੜਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸਮੇਸਟਰ ਦੀ ਫੀਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅੱਲੜ ਉਮਰੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੁਝ ਘੱਟਿਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਘਟ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਦਰਤਾਂ

ਸੁੱਚਾ ਸਿੱਧ ਗਿੱਲ
ਸੰਪਰਕ: 98550-82857

ਕਾਫ਼ੀ ਘਟ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਇਨੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆਵਾਂ, ਨਸਿ ਅਤੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਦੇ ਸਿ ਕਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਸੁੱਚਾ ਸਿੱਧ ਖਾਲਸਾ ਨੇ 12 ਜੂਨ 2023 ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਗੁਰਬ ਕਰਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 7-8 ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਕਾਰਨ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ 1-2 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ, ਐਕਸੀਡੈਂਟ, ਨਸਿ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਿ ਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਧੋਖੇ ਦਾ ਸਿ ਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ 700 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਸ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਉੱਤੇ ਵਾਪਿਸ ਜਾਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਅਜੇ ਟਲਿਆ ਨਹੀਂ।

ਬਹੁਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਬਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਵਸੋਂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਮੰਕਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਨਿਯਮਿਤ (regulated) ਹੈ। ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼/ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰੋਕ/ਸੀਮਾ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਅਸਰ

ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਜੀਵ ਬਰਿਆਣਾ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ 'ਦਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਬਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, 2020 ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ 80,880 ਸੀ ਜਿਹੜੀ 2021 ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ 1,69,410 ਅਤੇ 2022 ਵਿਚ 2,26,095 ਹੋ ਗਈ। ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 167% ਸਿਰਫ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕੱਠੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ/ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਆਮ ਹਨ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਲੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਅੰਤਤਨ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 10 ਲੱਖ ਤੋਂ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਫੀਸ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚੋਂ 10,000 ਤੋਂ 15,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਰ ਸਾਲ ਸਰਮਾਇਆ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਮਾਇਆ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2 ਲੱਖ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਮਾਇਆ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਪੋਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੇ ਕੇ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਕੱਲਾ ਪੈਸਾ/ਸਰਮਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਹੁਕੀਮਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਬੱਚੇ ਲਾਇਕ ਹੋਣਗੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਨਾਲ

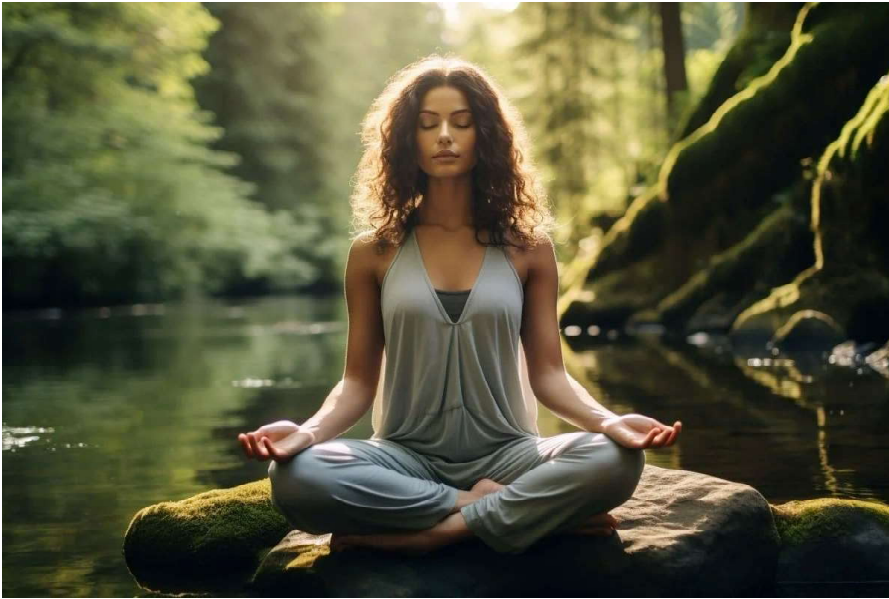
ਪੰਜਾਬ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੇ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਅਧਿਆਪਕ, ਵਕੀਲ, ਜੱਜ, ਉਦਯੋਗਪਤੀ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਅਫਸਰ, ਕਲਾਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਨੀਡਰ ਬਣਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹਨ। ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੂਪਇਆਂ ਵਿਚ ਮਾਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ 15-40% ਤੱਕ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀਏ, ਬੀਐਸਸੀ, ਐਮਏ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ। ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਥਿਤ ਕਾਲਜਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ (ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਤੇ ਦਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, 19 ਜੂਨ 2023, 17 ਜੁਲਾਈ 2023)। ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਕਾਲਜ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਿਨਾਰੇ ਪੁੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਬੰਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਨਰਸਿੰਗ, ਬੀਐੱਫ, ਬੀਡੀਐੱਸ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਗਏ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀਧਿਕ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਸਿ ਅਤੇ ਦਾ ਵੈਲਾਓ ਅਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਇਸ ਦੇ ਸੂਚਕ ਹਨ।

ਤੌਤ-ਸਾਰ
ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਛੱਟੀ ਉਮਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹਿੰਗਾ ਸੱਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾ ਜਾਣ ਦਾ ਸਬਬ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚੋਂ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰਮਾਏ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਕੇ ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਧੀਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਕੇ/ਕਰਵਾ ਕੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਕਰੇ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕੀ ਵਾਸਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਅਤੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮਿਆਰੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ, ਸਿਵਲ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੁਧਾਰਨਾ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਮਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰ ਅਤੇ ਮਿਆਰ ਨੀਕ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਸੂਬਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵੱਲ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਬਤ ਮੌਲਿਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਈਲੈਂਟਸ ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲੇਟ/ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਠੋਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੰਮ ਇਕੱਲਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਠੋਸ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਚੇਤਨਾ ਵੈਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸਰਗਰਮ ਜ਼ਬੋਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਣਾਉਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਵੈ-ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਆਮ ਅਤੇ ਸਧਾਰਣ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕੀਮਤਾਂ @ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਟੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵੈ-ਸੰਦੇਹ ਮਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਸਥਿਰ ਅਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਸਵੈ-ਚਿੰਤਰ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਧਿਆਨ। ਧਿਆਨ ਕੀ ਹੈ? ਧਿਆਨ ਕਿਸੇ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਵਸਤੂ, ਵਿਚਾਰ, ਜਾਂ ਸੰਵੇਦਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹ, ਮੰਤਰ, ਜਾਂ ਧੁਨੀ @ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੇਣ, ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਲ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਵਿਗੜੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਸਵੈ-ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਨਨ ਕਰਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਵੈ-ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਘੱਟ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਰਟੀਸੋਲ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰਾਸਿਮਪੈਥੈਟਿਕ ਨਰਵਸ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਕਰਕੇ, ਧਿਆਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਾਂਤ, ਸੰਤੁਲਿਤ, ਅਤੇ ਲਚਕੀਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਸਿਮਰਨ ਤੁਹਾਡੀ ਸਵੈ-ਦਇਆ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ

ਆਪ ਨੂੰ ਦਿਆਲਤਾ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਫੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਰਵੱਈਆ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੀਜਾ, ਧਿਆਨ ਤੁਹਾਡੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਿਆਨ, ਯਾਦਦਾਸਤ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ, ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗ ਅਤੇ ਮੁੱਲਵਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸਿਮਰਨ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ? ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਡਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਜੈ ਗਰਗ
ਰਿਟਾਇਰਡ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ
ਕਾਲਮਨਿਸਟ ਮਲੇਟ ਪੰਜਾਬ

ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਹ, ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ, ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼, ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਾ। ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਫੋਕਸ ਵੱਲ ਲਿਆਓ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਉੱਥੇ ਰੱਖੋ। ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ ਭਟਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਹੈ, ਬਸ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਨਿਰਵੇਦੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਫੋਕਸ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਚਾਹੋ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ; 5-10 ਮਿੰਟਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਧੇਰੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ, ਤਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੋ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਆਦਤ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈਏ? ਸਵੈ-ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਸਾਰਤਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਇਸਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ

ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵਿਅਸਤ ਸਮਾਂ, ਧਿਆਨ ਭਟਕਣਾ, ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਯਮਤ ਧਿਆਨ ਦੀ ਆਦਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਆਦਤ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਆਪਣੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੀਮਾਈਂਡਰ ਜਾਂ ਅਲਾਰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਟੀਚੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਸਨੂੰ ਵਧਾਓ, ਆਪਣੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਟਰੈਕ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਲੱਭੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹਿਰਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਕਲਾਸ, ਗਰੁੱਪ ਜਾਂ ਆਨਲਾਈਨ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਨਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੈ? ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਸਵੈ-ਸ਼ੱਕ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹੁਨਰ ਹੈ ਜੋ ਅਭਿਆਸ, ਧੀਰਜ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਸੰਭਾਲ ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲੱਭੋ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਓ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਧੀਰਜ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਧਿਆਨ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਨਾਟਕੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂਢ, ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਸੂਖਮ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ

ਧੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤਾਰਾ

ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਧੀਆਂ ਦਾ ਦਿਨ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਚੌਥੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੰਨ 2007 ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਇਸ ਲੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਾਏ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਧੀ ਦਾ ਜਨਮ ਲੈਣਾ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਡੂੰਘੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਣ ਦੇ ਮਜਬੂਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਹ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੜਕੀ ਦੇ ਜਨਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੜਕੀ ਦੀ ਭੂਆ, ਦਾਦੀ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਝਲਕਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿ ਜਾ ਰਹੀ ਪੀੜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਾਰੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਿਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ, ਪਰਿਵਾਰਕ, ਢਾਂਚੇ ਤੋਂ ਇੰਨੀਆਂ ਜਿਆਦਾ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫਾਂ ਸਹਿਣ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੋਣ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਰੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪੀੜਾਂ ਸਹਿਣਨੀਆਂ ਪੈਣ ਗਿਆ ਜਿੰਨਾ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਲੰਘੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਰ ਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਰਦ ਔਰਤ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰਾਂ ਨਾਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਚਾਹਤ ਜਿਆਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਘਰ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚਾ ਪੁੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ

ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਗਲੇ ਬੱਚੇ ਬਾਰੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਸੋਚਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਨਹਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆਵਾਂਗੇ। ਲੜਕੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਭੈੜੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੜਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਈਨਾਂ (ਮੰਗ) ਇਸ ਤਰਾ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਕਿਹੜਾ ਪੈਲਸ ਕਾਪਣੀ, ਬਰਾਤੀ ਕਿ ਨੇ ਆਉਣਗੇ, ਮਿਲਣੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ, ਪਾਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੀ ਪਾਉਣਾ, ਕਾਰ ਵਿਹੜੀ ਲੈਣੀ ਆਦਿ। ਲੜਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਭ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਲੀਸਟ ਲੰਬੀ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਲੜਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਰੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰੋ- ਬਰਾਦਰੀ ਵਿੱਚ ਕਾਪਣੀ ਬੱਲੋ- ਬੱਲੋ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਲੜਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਲੜਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਆਪਣੀ ਚਾਦਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਵੀ ਇਹ ਸਭ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਈ ਵਾਰ ਲੜਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਆਮ ਹੀ ਤਾਨ-ਮਹਿਨੇ ਸੁਣਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਨਹ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਤੰਗੀਆਂ ਝੱਲਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਕਹੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਧੀ

ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਗਰੀਬ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅੱਜ ਵੀ ਨਵਜੰਮਿਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਵੈਸੀ ਦਰੀਦਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਘਾਤਕ ਕਾਰੇ ਡਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੜਕੀ ਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਜਣਾ। ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਿਖਾਈ ਆਦਿ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਡਰ-ਤੇ ਸਹਿਮ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਰੰਗਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਮਕਸਦ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪ ਅੱਖਿ ਹੋ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਕਈ ਬੱਚੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਅਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੰਨਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਐਕਟਰ ਐਕਟਰਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਮੰਨ ਕੇ ਵਿਲਮੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਲਮੀ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਆਈ ਦੇ ਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੱਜ, ਡਾਕਟਰ, ਅਧਿਆਪਕ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਨੂੰ ਪੜਨਾ ਤੇ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਸੋਧ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ

ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਪ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੌਮ ਹਮਿਸ਼ਾ ਗਲਤ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੋਂ ਛਪਾਉਣਾ ਪਵੇ। ਸਾਰੀ (ਸੁਧਾਰਨ) ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਦਿੜ੍ਹੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲੜਕੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੱਲਾ ਵੀ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਪਣਾ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਇਕ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡੀਓ। ਸਧਾਰਨ ਵਿਆਹ ਕਰੀਏ, ਨਾਂ ਦਾਜ ਲਈਏ ਨਾ ਦੇਈਏ। ਜਿਹੜੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਚ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਹ ਪੈਸੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸਵਾਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਕਈ ਮਾਪੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਪੈਸੇ ਖਰਚਣ ਤੋਂ ਇਜ਼ਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਗੇ। ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਇੰਨਾ ਕਾਬਲ ਬਣਾਉ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਅੱਗੇ ਪਦਾਰਥਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਡਿੱਕੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਸੰਸਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਲਿਆਉਣ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਉਣ। ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਇੱਕ ਸੂਝਵਾਨ ਪਤੀ ਲਿਖੀ ਔਰਤ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧੀਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਗੁਰਿੰਦਰ ਕਲੇਰ
ਪਿੰਡ/ਡਾਕ-ਕਲੇਰ ਕਲਾ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ)
ਸੰਬਾਈਲ ਨੰਬਰ 9914538888

16 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਓਜ਼ੋਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਬਾਰੇ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਓਜ਼ੋਨ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਕਣਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਤੋਂ 16 ਸੈਮੀਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੇ ਸੂਰਜੀ ਕਿਰਣਾਂ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਆਕਸੀਜਨ ਨੂੰ ਓਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਘਣਤਾ 23 ਸੈਮੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਪਰਤ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛਤਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਤ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਪਰਾਵੀਰਣੀ ਕਿਰਣਾਂ ਨੂੰ ਸੋਖ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਪਰਾਵੀਰਣੀ ਕਿਰਣਾਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਕਿਰਣਾਂ ਦੀ ਤਰੰਗ ਲੰਬਾਈ ਘਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰ ਵਿਚਲੇ ਔਸਟ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਚਮੜੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਚਮੜੀ ਦੇ ਝਲਸ ਰੋਗ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਰੂਪਿਅਤਮਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਾਬੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਗਰਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰੈਫਰੀਜਰੇਟਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਕਲੋਰੋਫਲੋਰੋ ਕਾਰਬਨ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਲੋਰੀਨ ਅਤੇ ਬਰੋਮੀਨ ਐਟਮ ਓਜ਼ੋਨ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਛੇਕ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਤਾਪ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਰਕਬਾ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਖਪਤ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਕਾਗ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧੀਕਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਤੋਂ ਮੁੜਨ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਸਮਾ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਿੰਡ ਇਕ ਬਾਗ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਦਿ ਕਦਮ ਚੁੱਕੀਏ। ਇਹ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਓਜ਼ੋਨ ਦਿਵਸ

ਅਸਲ 'ਚ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਐਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਐਨਾਂ 'ਚ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਕਤ ਕਦੇ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਦੇ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮਾੜੀ ਹੋਣ ਦੀ ਖੋਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਖੋਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਭੁਲੱਖੇ 'ਚ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਇਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਖੋਜਾਂ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੱਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਓਜ਼ੋਨ ਦੀ ਪਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੂਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਗੇਰੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਲਈ ਸੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੰਗੇਰੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਕੁਝ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕਲੋਰੋ-ਫਲੋਰੋ ਕਾਰਬਨ ਹੀ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਨ ਸਪੇਟ, ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਵਰਗੇ ਕਾਰਨ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦਾ ਰੂਪ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ 'ਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਨ ਸਪੇਟ ਰਾਹੀਂ ਪਰਾਬੈਂਗਨੀ ਕਿਰਣਾਂ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਲਫਿਊਰਿਸ ਗੈਸਾਂ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ ਸਥਿਤ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਇਹ ਨੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨਾਸਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦੀ ਵਧੀਆ ਹਾਲਤ ਲਈ ਕਲੋਰੋ-ਫਲੋਰੋ ਕਾਰਬਨ ਦੀ ਲੀਕੇਜ਼ 'ਚ ਕਮੀ ਹੋ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਓਜ਼ੋਨ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਸਟੇਟੋਸਫੀਅਰ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਤੋਂ ਉੱਪਰ 15 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ 40 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦੀ

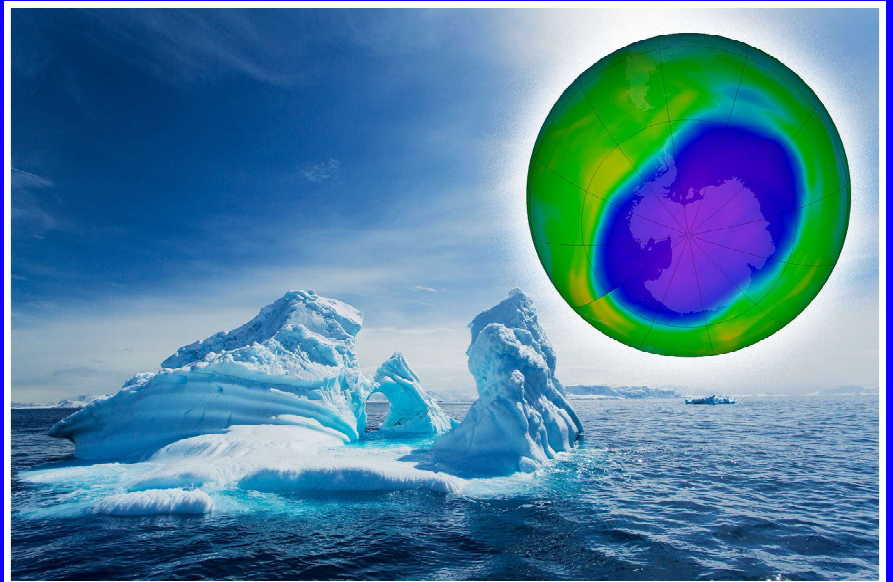
ਉਚਾਈ 'ਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ ਓਜ਼ੋਨ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਾਬੈਂਗਨੀ ਕਿਰਣਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਾ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਸਾਇਣਕ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ

ਮਾਸਟਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਛਾਜਲੀ
(98158-64433)

ਆਕਸੀਜਨ, ਪਰਾਬੈਂਗਨੀ ਕਿਰਣਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਸਾਇਣਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਓਜ਼ੋਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤਾਂ ਦੇ ਘਣਤਾ ਨਾਲ ਸੂਰਜ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪਰਾਬੈਂਗਨੀ ਕਿਰਣਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮਨੁੱਖਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਬੂਟਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰਾਬੈਂਗਨੀ ਕਿਰਣਾਂ ਨਾਲ ਚਮੜੀ ਦਾ ਕੈਂਸਰ, ਵੱਡੇ ਫੁੱਫੜਾਂ ਦਾ ਕੈਂਸਰ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਰੋਗ-ਰੋਕੂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਰੋਗ, ਡੀ. ਐੱਨ. ਏ. ਦਾ ਟੁੱਟਣਾ ਅਤੇ ਸਨਬਰਨ ਵਰਗੇ ਰੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਕਿਰਨਾਂ ਪੌਣ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਵਰਗੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਲਈ ਵੀ

ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ ਸਭ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਓਜ਼ੋਨ ਦੀ ਨਮੀ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਗਰਮੀ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਓਜ਼ੋਨ ਦੀ ਨਮੀ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਰੁਵੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਨਮੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ ਓਜ਼ੋਨ ਫੋਟੋ ਕੈਮੀਕਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬਣਦੀ ਤੇ ਨਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਚ ਓਜ਼ੋਨ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਓਜ਼ੋਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਲੀਕੇਜ਼ ਵਧੇਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੁਖਾਤ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ ਖੁਦ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਅ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਖੱਪਲੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਦੇਸ਼ ਖੱਪਲੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨ ਕਰਨ।

ਦਰਅਸਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਖਾਸ ਕਰ ਵਿਕਸਿਤ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਸਲ 'ਚ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੁਦਰਤ 'ਚ ਕੀਤੀ ਛੇੜਛਾੜ ਨਾਲ ਜਲਵਾਯੂ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਾਂਝੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਨ 'ਚ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਹੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ 'ਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਥੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਰੀਬੀ, ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਦੱਸਦੇ ਆਏ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਸਿਤ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕਰੇ, ਉਥੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਦੇਵੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇਜ਼ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ 'ਧਰਤੀ ਦਿਵਸ' 'ਵਿਸ਼ਵ ਜਲ ਦਿਵਸ' 'ਓਜ਼ੋਨ ਦਿਵਸ' ਵਰਗੇ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਤਾਂ ਹੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਜੋਕਰ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ।

ਪ੍ਰੀਤ ਫਲਵਾੜੀ

ਗਜ਼ਲ

ਜਾਦਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਕਮਰਾ ਫੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਸੁੱਕੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਟਾਂਕੇ ਖੋਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਸ਼ਾਇਦ ਜਸਦੇ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰ ਆਏ,
ਉਮੀਦਾਂ ਦੀ ਨੇਰੂ ਵਿਚ ਉਜਾਲਾ ਘੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਹਰ ਇਕ ਅੱਖ ਵਿਚ ਹੁਣ ਲਟਕਣ ਪਲਕਾਂ ਦੀ ਸਰਦਲ @ਤੇ,
ਮਹਿਫਲ ਦੀ ਮਾਮੋਲੀ ਅੰਦਰ ਕਵਿਤਾ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਪਿਛੇ ਕੀ ਮੁੱਕਿਆ ਸਾਰੀ ਬੱਤੀ ਫੱਟਕ-ਫੱਟਕ ਕੇ ਬੁੱਝੀ,
ਦੀਵੇ ਵਿਚੋਂ ਅਪਣਾ ਸਾਰਾ ਆਪਾ ਫੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਬੋਹੜ, ਕਿਧਰੇ ਪਿੱਪਲ ਬਣਿਆ,
ਤਾਂ ਹੀ ਪੁੱਪਾਂ ਛਾਵਾਂ ਕੋਲ, ਹਵਾਵਾਂ ਕੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਚੀਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ,
ਉਸ ਦੀ ਮਾਂਗ @ਚ ਇਕ ਸ਼ਿਦੂਰ ਜਿਹਾ ਅਨਮੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਸੱਜਣ ਬਣ ਕੇ ਇੱਕ ਸਹਾਰਾ ਦੇਵਣ,
ਇਕ ਮੁੱਦਰ ਤੋਂ ਗੰਦਲੇ ਜ਼ਹਿਰ @ਚ ਅਮ੍ਰਿਤ ਘੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਫਿਰ ਵੀ ਚੰਨੁ ਸਿਤਾਰੇ ਸਾਰੇ ਨੇਰੂ ਦੇ ਮੁਹਤਾਜ ਰਹੇ,
ਬੇਸ਼ਕ ਅੰਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰਾ ਸੁਰਜ ਡੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਫੁੱਲ ਸੀ ਕੰਢਿਆ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾਈ,
ਤਾਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਬਣ ਕੇ ਮੈਂ ਗੁਲਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਤਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਮੰਨਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਮੇਰੀ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬੁਹਿਮੰਡ,
ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਭੁਗੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਖਗੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਤਾਲ @ਚ ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਦੀ ਛਣ-ਛਣ ਖੁੱਦ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਈ,
ਤਬਲਾ, ਸਾਰੰਗੀ, ਡਫਲੀ, ਮੰਜੀਰੇ, ਢੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਉਹ ਨਿਰਮੋਹੀ ਅਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਟਸ ਤੋਂ ਮਸ ਨਾ ਹੋਇਆ,
ਇਕ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਪੱਥਰ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਡੱਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।
ਤਕੜੀ ਵਾਲੀ ਡੰਡੀ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੈ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹੀ,
ਇਕ ਪਲੜੇ ਬਾਲਮ ਦੂਜੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਤੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ
ਉੱਕਾਰ ਨਗਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਪੰਜਾਬ
ਮੋਬਾਈਲ : 98156-25409

ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਬਣ ਜਾਉ ਬੱਚਿਉ / ਬਾਲ ਕਵਿਤਾ

ਰੋਜ਼ ਚਾਈ, ਚਾਈ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਜਾਉ ਬੱਚਿਉ,
ਉੱਥੋਂ ਕੁੱਝ ਚੰਗਾ ਸਿੱਖ ਕੇ ਆਉ ਬੱਚਿਉ ।
ਸਕੂਲ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰੋ ਦਿਲ ਲਾ ਕੇ,
ਘਰ ਆ ਕੇ ਹੋਮ ਵਰਕ ਮੁਕਾਉ ਬੱਚਿਉ ।
ਸਿੱਖ ਕੇ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ,
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਵੀ ਮਾਣ ਵਧਾਉ ਬੱਚਿਉ ।
ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰੋ,
ਨਕਲ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉ ਬੱਚਿਉ ।
ਵਿਦਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੰਦਾ ਪਸ਼ੂ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦਾ,
ਵਿਦਿਆ ਲੈ ਕੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਬਣ ਜਾਉ ਬੱਚਿਉ ।
ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵੀ ਜੀਆ ਨਾ ਚੁਰਾਉ ਤੁਸੀਂ,
ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਚਮਕਾਉ ਬੱਚਿਉ ।
ਬਹੁਤ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ,
ਦਿਮਾਗ ਲੜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉ ਬੱਚਿਉ ।
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ-9915803554

ਚਾਟੀ ਤੇ ਮਧਾਣੀ

ਬੱਚਿਉ ਸੁਣੋ ਤੁਸੀਂ ਕਹਾਣੀ,
ਚਾਟੀ ਵਿੱਚ ਜਦ ਘੁੰਮੇ ਮਧਾਣੀ ।
ਰਾਤੀਂ ਜਦ ਅਸੀਂ ਦੁੱਧ ਜਮਾਈਏ,
ਤੜਕੇ ਉੱਠ ਮਧਾਣੀ ਪਾਈਏ ।
ਰਿੜਕ ਰਿੜਕ ਕੇ ਮੱਖਣ ਕੱਢੀਏ,
ਚਾਟੀ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਲੱਸੀ ਛੱਡੀਏ ।
ਰੋਟੀ ਤੇ ਰੱਖ ਪਾਈਏ ਮੱਖਣ,
ਪਰੋਂ ਬਣੇ ਸਵਾਦੀ ਲੱਗਣ ।
ਪੀਣ ਲਈ ਜੋ ਬੱਚਦੀ ਲੱਸੀ,
ਸਿਹਤ ਲਈ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਅੱਛੀ ।
ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਹੈ ਇਹ ਰਾਜ,
ਰੋਗ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਭਾਜ ।
ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੱਜਦੇ ਬੋਲ,
ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਰੱਖਿਓ ਕੋਲ ।
ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਲ ਨਾ ਜਾਣਾ,
ਪੱਤੋਂ, ਫੇਰ ਨਾ ਪਵੇ ਪਛਤਾਣਾ ।
ਮਧਾਣੀ ਚਾਟੀ ਨਾਲ ਸੁਆਣੀ,
ਬੱਚਿਉ ਤਿਕੜੀ ਬੜੀ ਪੁਰਾਣੀ ।
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋਂ ਪਿੰਡ ਪੱਤੋਂ
ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ
94658-21417

ਕੋਰੜਾ

ਮੇਰੀ ਬੰਦਨਾ ਹੈ, ਭਾਨੀ ਦੇ ਦੁਲਾਰੇ ਨੂੰ ।
ਮੇਰਾ ਸਿਜਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਜਨ ਹਾਰੇ ਨੂੰ ।
ਚਿੱਤ ਸ਼ਾਤਮਈ, ਮੁਰਤ ਮਹਾਨ ਜੀ ।
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਬੈਠਾ, ਸੋਚੀ ਸੁਲਤਾਨ ਜੀ ।
ਸੁਣ ਜਗਗੀਰ, ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ।
ਸਜਾ ਯਾਸਾ ਵਾਲਾ, ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਸੁਣਾ ਗਿਆ ।
ਚੰਦੂ ਦੀ ਹਵੇਲੀ, ਕੋਰੀ ਗਈ ਜਾਨ ਜੀ ।
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਬੈਠਾ, ਸੋਚੀ ਸੁਲਤਾਨ ਜੀ ।
ਸਾਈ ਮੀਆਂ ਮੀਰ, ਆਏ ਗੁਰ ਪਾਸ ਸੀ ।
ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੀਤੀ, ਆਣ ਅਰਦਾਸ ਸੀ ।
ਰੱਬ ਦਾ ਪਿਆਰਾ, ਹੈ ਮਿਹਰਵਾਨ ਜੀ ।
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਬੈਠਾ, ਸੋਚੀ ਸੁਲਤਾਨ ਜੀ ।
ਭਾਬਾ ਮਚਾਏ, ਪਾਈ ਤੱਤੀ ਰੋਤ ਸੀ ।
ਕਰਤਾ ਭਸਮ, ਹਰਾ ਭਰਾ ਖੋਤ ਸੀ ।
ਪਾਪੀਆਂ ਸਤਾਈ, ਫਲ ਰੱਬੀ ਜਾਨ ਜੀ ।
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਬੈਠਾ, ਸੋਚੀ ਸੁਲਤਾਨ ਜੀ ।
ਬਣਕੇ ਸ਼ੇਰਾਨ, ਪੰਡਿਤ ਮੁਲਾਣੇ ਸੀ ।
ਸੜੇ ਬੀਰਖਾ 'ਚ, ਸਾਰੇ ਨੀਤੋਂ ਕਾਣੇ ਸੀ ।
ਵੇਰੀ ਰਲੇ ਸਾਰੇ, ਛੱਡ ਕੇ ਇਮਾਨ ਜੀ ।
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਬੈਠਾ, ਸੋਚੀ ਸੁਲਤਾਨ ਜੀ ।
ਸਰਹੱਦੀ ਸ਼ੇਖ, ਜ਼ਾਲਮ ਸ਼ੇਰਾਨ ਸੀ ।
ਦੂਜਾ ਰਲ ਗਿਆ, ਮੁਰਤਜਾ ਖਾਨ ਸੀ ।
ਹੈ ਸੀ ਪਾਪੀ ਚੰਦੂ, ਭੇੜਾ ਇਨਸਾਨ ਜੀ ।
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਬੈਠਾ, ਸੋਚੀ ਸੁਲਤਾਨ ਜੀ ।
ਕੀਤਾ ਗੁਰਾਂ ਤਾਈ, ਪਾਪੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦ ਜੀ ।
ਮਨ ਭਰ ਆਏ, ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਜੀ ।
ਢਿੱਲੋਂ ਗਾਏ ਗੁਣ, ਸਾਰਾ ਹੀ ਜਹਾਨ ਜੀ ।
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਬੈਠਾ, ਸੋਚੀ ਸੁਲਤਾਨ ਜੀ ।
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਤਰਨਤਾਰਨ
9646069551

ਲਹੂ

ਸਾਲ ਪਚੇਤਰ ਬੀਤ ਗਏ
ਕਰਦੇ ਰਾਜ ਰਹੇ ਸੀ ਪੈਸੇ
ਗੱਡੀ ਤਾਂ ਹੁਟਰ ਵਾਲੀ ਨੇ
ਲੋਕ ਡਰਾਏ ਬੜੇ ਸੀ ਕੈਸੇ
ਬੰਨ ਸਬਰ ਦਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ
ਕੱਢਤਾ ਪੌਣ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ ਕੀਲਾ
ਜੱਗ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸਾਰਾ
ਸਾਡਾ ਲਹੂ ਨੀ ਹੋਇਆ ਨੀਲਾ
ਸਭ ਚਿੱਟੇ ਨੀਲੇ ਤਾਂ ਉੱਡਾ ਤੇ
ਰੰਗ ਵਿੱਕਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗਰ
ਗਿਰੀਆਂ ਆਮ ਚੁਗ ਲੈ ਗਏ
ਰਹਿਗੇ ਖਾਸ ਛਾਣਦੇ ਠਾਂਗਰ
ਕੋਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਮੂਹਰੇ
ਚਲਦਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਵਸੀਲਾ
ਜੱਗ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸਾਰਾ
ਸਾਡਾ ਲਹੂ ਨੀ ਹੋਇਆ ਨੀਲਾ
ਜਿਹੜੇ ਕੁੱਟਦੇ ਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਅੱਜ ਲੋਕਾਂ ਮਾਂਜ ਕੇ ਧਰਤੀ
ਉ ਅੰਦਰੋਂ ਸਭ ਇੱਕ ਸੀ ਜੋ
ਅੱਜ ਵਾਂਗ ਪੱਖੜੀਆਂ ਕਰਤੋਂ
ਕਦੇ ਜਦੋਂ ਠੰਢੀਆਂ ਛਾਵਾਂ ਸੀ
ਅੱਜ ਸੁੱਕ ਕੇ ਹੋ ਗਏ ਤੀਲਾ
ਜੱਗ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸਾਰਾ
ਸਾਡਾ ਲਹੂ ਨੀ ਹੋਇਆ ਨੀਲਾ
ਜੋ ਖਾਸ ਧਨਾਢ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸੀ
ਉਹ ਅੱਜ ਝੱਗ ਦੇ ਵਾਂਗੁ ਬਹਿਗੇ
ਜਿਹੜੇ ਆਮ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਸੀ
ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਚ ਕਹਿਗੇ
ਰਹਿ ਗਿਆ ਗੀਤ ਬਣਾਉਣਾ ਤੂੰ
'ਜੀਤ' ਸਿਆਂ ਕਰਲੇ ਤੂੰ ਕੋਈ ਹੀਲਾ
ਜੱਗ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸਾਰਾ
ਸਾਡਾ ਲਹੂ ਨੀ ਹੋਇਆ ਨੀਲਾ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਮੋਲ
ਪਿੰਡ ਨਮੋਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ

ਕਵਿਤਾ

ਪੈਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਭਰਾਵਾ,
ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਗੋਲ ਭਰਾਵਾ ।
ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਲਗਵਾ ਲੈਂਦੇ ਸਭ ਕੁੱਝ,
ਅੱਤ @ਚ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਖੋਲ ਭਰਾਵਾ ।
ਉਸ ਤੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦਾ ਹੈ,
ਜੋ ਬੰਦਾ ਬੋਲੇ ਕੋਝੇ ਬੋਲ ਭਰਾਵਾ ।
ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਬਾਂ, ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਜਾਵੇ,
ਜਦ ਲੀਡਰ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇ ਪੋਲ ਭਰਾਵਾ ।
ਦਿਲ ਨਾ ਛੱਡ, ਕਰਕੇ ਹਿਮਤ ਖੜ੍ਹ ਜਾ ਉੱਠ ਕੇ,
ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਾਲਮ ਜੱਗ ਸਕਦਾ ਰੋਲ ਭਰਾਵਾ ।
ਤੈਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਣੀ ਹੈ,
ਭਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਖਾਲੀ ਬੋਲ ਭਰਾਵਾ ।
ਜੇ ਇਹ ਸੁਣ ਗੁੱਸਾ ਹੋਵੇ ਸ਼ਾਂਤ ਕਿਸੇ ਦਾ,
ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਲਿਆ ਕਰ ਬੋਲ ਭਰਾਵਾ ।
ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਕੈਨਲ ਰੋਡ
ਸਮੁੰਦੇ ਅੰਗਦ ਸਿੰਘ ਐੱਮ ਐੱਲ ਏ ਹਾਊਸ
ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ-9915803554

ਟਾਈਮ ਪੀਸ

ਸਾਡੇ ਘਰਦਾ ਟਾਈਮ ਪੀਸ ਹੈ ਰਾਜਾ,
ਇਕ ਇਕ ਕਰਦਾ, ਦੱਸੇ ਸਮਾਂ ਦੇ ਤਾਜਾ ।
ਇੱਕ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਬਾਗਾਂ ਵਜੇ ਤੱਕ ਦਾ ਹਿਸਾਬ,
ਦੱਸਤਾਂ ਸਮਾਂ ਸੰਭਾਲੇ ਇਹ ਬੜਾ ਹੀ ਲਾਜਵਾਬ ।
ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਦਾ ਸਾਨੂੰ ਚੱਲਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ,
ਜੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਰਹਿਣਾ ।
ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਕਦਰ ਨਾ ਕਰਦੇ,
ਉਹ ਜਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਹਰਦੇ ।
ਟਾਈਮ ਪੀਸ ਦੀ ਸੂਈ ਚੱਲਦੀ ਹੀ ਜਾਵੇ,
ਰੁਕਣਾ ਨਹੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਂ ਸਿਖਾਵੇ ।
ਸੁਣ ਜਖਵਾਲੀ ਸਮਾਂ ਬੜਾ ਹੈ ਅਨਮੋਲ,
ਇਹ ਚੱਲਦਾ ਜਾਵੇ ਵੇਖ ਕਿਵੇਂ ਗੋਲ ਗੋਲ ।
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜਖਵਾਲੀ
ਮੋਬਾਈਲ 98550 36444

ਸੁਫਨੇ

ਕਦੇ ਬਣਾਉਣਾ ਭਿਖਾਰੀ ਮੈਨੂੰ,
ਰਾਜਾ ਕਦੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਨੇ ।
ਇਹ ਸੁਫਨੇ ਕੈਸੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ।
ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਸੌਣ ਨਾ ਦਿੰਦੇ,
ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਗਾਉਂਦੇ ਨੇ ।
ਇਹ ਸੁਫਨੇ
ਕੁਝ ਡੂੰਘੀ ਨੀਂਦ ਚ ਆ ਕੇ,
ਖੁਦੀ ਮੇਰੀ ਮਿਟਾਉਂਦੇ ਨੇ ।
ਇਹ ਸੁਫਨੇ
ਕੁਝ ਸੁਫਨੇ ਸਾਡੇ ਮਿੱਤਰ ਹੁੰਦੇ,
ਵਿਛੜੇ ਸੱਜਣ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਨੇ,
ਇਹ ਸੁਫਨੇ
ਚੰਗੇ ਸੁਫਨੇ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ
ਪਿਆਰ ਦੀ ਸਾਂਝ ਵਧਾਉਂਦੇ ਨੇ,
ਇਹ ਸੁਫਨੇ
ਕੁਝ ਸੁਫਨੇ ਜਾਗਦਿਆਂ ਦੇ,
ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਨੇ,
ਇਹ ਸੁਫਨੇ
ਸੁਫਨੇ ਰਹਿਣ ਅਪੂਰੇ ਜਿਹੜੇ,
ਜਿੰਦਾ ਸਾਡੀ ਤੜਫਾਉਂਦੇ ਨੇ ।
ਇਹ ਸੁਫਨੇ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਇੱਕ ਸੁਫਨਾ, ਪੱਤੋਂ,
ਰਹਿਬਰ ਸਾਡੇ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਨੇ ।
ਇਹ ਸੁਫਨੇ ਕੈਸੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ।
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋਂ ਪਿੰਡ ਪੱਤੋਂ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ
ਨੰਬਰ
94658-21417

ਪੱਤ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀ

ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਂ ਚਾਅ ਗੀਝਾਂ ਬਹੁਤੇ ਰੁਲਾ ਲਏ,
ਪਰ ਰੁਲਾਈ ਨਹੀਂ ਪੱਤ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀ,,
ਹਰ ਹਲਾਤ ਚ ਹਰ ਰੰਗ ਮਾਣਿਆ ਹੱਸ ਕੇ,
ਕਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ,
ਤੁਰੀ ਜਦੋਂ ਘਰੋਂ ਵੀਰੇ ਦੀ ਉਂਚੀ ਧੌਣ ਆਈ ਚੇਤੇ,,
ਚੁੰਨੀ ਚੇਤਿਆ ਚ ਰਹਿੰਦੀ ਏ ਮਾਂ ਰਕਾਨ ਦੀ,,
ਛਾਨਣਿਆ ਕਰਮ ਲੇਖ ਤਕਦੀਰਾਂ ਮਿਹਨਤ ਦੀ
ਛਾਨਣੀ,
ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਬਜ਼ਾਰੀ ਹੁਸਨਾਂ ਦੀ ਰੋਤ ਨਹੀਂ ਛਾਣਦੀ,
ਨੌਟਾਂ, ਕੋਠੀਆਂ, ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਰਨਾ ਏ ਠੁੱਢਾ ਮੈਂ,,
ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੁੱਠੀ ਬਣੀ ਰਹਿਣਾ ਬਸ ਭਾਨ ਦੀ,,
ਅੱਖਾਂ ਚ ਅੱਖ ਪਾ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਰਤ ਰਹੇ,
ਮੇਰੀ ਗੈਸ ਕਰੇ ਕੁੜੀ ਹਰ ਮੇਰੇ ਹਾਣਦੀ,
ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਨੇ ਰਾਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਣਥਾਂ ਤੋਂ ਸਦਾ,
ਕੌਣ ਖਰਾ ਬੋਟਾ ਐਨਾ ਕੁ ਤੋਂ ਮੈਂ ਵੀ ਹਾਂ ਜਾਣਦੀ,
ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੰਨੂ
ਸੰਪਰਕ 98787-98726

ਨਾ ਰਾਹ ਜਾਵੇ..

ਉਬਲਦੇ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਮਾਰ ਫੁਕਾ,
ਦੇਖੀਂ ਕਿਧਰੇ ਹੁਣ ਬਾਹਰ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ ।
ਘੁਣ ਵਾਲੀ ਵੀ ਟਾਹਟੀ ਚਿਹ ਵੱਢਦੇ,
ਕਿਤੇ ਸਾਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਖੜਾ ਨਾ ਖਾ ਜਾਵੇ..
ਪਰ ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਚੰਦੂਰ ਆਪਣੇ ਦਾ,
ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਰੋਟੀਆਂ ਨਾ ਲਾਹ ਜਾਵੇ ।
ਜਿਹੜੀਆਂ ਘੁੱਟਾਂ ਪਾਣੀ ਬਚਾਉਣਾ ਰਹਿੰਦਾ,
ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਕੋਈ ਏਵੇ ਨਾ ਵਗਾਅ ਜਾਵੇ ।
ਮੈਂ ਲੁਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਓਸ ਥਾਵੇਂ, ਕੋਈ ਦੱਸੇ!
ਜਿਧਰ ਆਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਾ ਰਾਹ ਜਾਵੇ ।
ਰੋਹਰ ਰੱਖ ਜਗਾ ਬੋਲਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਵਿੱਚ,
ਜਾਣਾ-ਖਣਾਂ ਵੀ ਖਰੀਆਂ ਨਾ ਸੁਣਾ ਜਾਵੇ ।
ਜਿੱਥੇ ਅਦਬ ਸੀ ਰੱਖਿਆਂ ਮੈਂ ਓਥੇ ਓਹੀ ਰਹੇ,
ਕਿਧਰੇ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਹੁਣ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ ।
ਚਾਨਣ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜੋ ਹੈ ਹੱਲੇ ਜਗਦਾ,
ਕੋਈ ਹਵਾ ਦਾ ਝੋਕਾ ਹੁਣ ਨਾ ਬੁਝਾ ਜਾਵੇ ।
ਕਦੇ ਡਰਦੇ ਸੀ ਓਹ ਗਵਾਚੇ ਨਾ ਕੋਲੋਂ,
ਹੁਣ ਡਰਦੇ ਕੀਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ ।
ਹੋਸਲਾ ਰੱਖੀ ਹੁਣ ਫਰਕਦੇ ਡੋਲਿਆਂ ਨੂੰ,
ਕੋਈ ਆ ਕੇ ਚਿਤਾ ਜਹੀ ਨਾ ਵਿਛਾਅ ਜਾਵੇ ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਇਆ ਤੈਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਛੱਡ ਯਾਰਾ,
ਦੇਖੀਂ! ਕੋਈ ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਹੁਣ ਨਾ ਗਵਾ ਜਾਵੇ ।
ਨੂਰ-ਨਵਨੂਰ ਜੀਆ ਲੈ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਲਈ,
ਬੱਸ ਹੁਣ ਉੱਡ ਕੇ ਵੀ ਤੇਰੇ ਤੱਕ ਨਾ ਸਵਾਹ
ਜਾਵੇ.....
ਨੂਰ-ਨਵਨੂਰ

ਕਵਿਤਾ

ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ .
ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ ਹੈ, ਲੋਹੜੀ .
ਨਵ ਜੰਮੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਲਈ .
ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਉਪਹਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ .
ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਵਿਰਭੇ ਅੰਦਰ,
ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ .
ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਖੇਡੇ ਵਾਲਾ
ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਇਕਰਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ .
ਸੁਰਖ ਸਵੇਰੇ ਦੇ ਹਿੱਕ ਉਤੇ,
ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਦੀਵਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ
ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਵਿਚ,

ਇਕ ਸੂਚਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ .
ਰਸਮਾਂ, ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਨਗੀਨਾ,
ਸੁੰਦਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ .
ਖਿੜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਗੱਲ ਪਾਇਆ,
ਹਰਿਆਲੀ ਦਾ ਹਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ .
ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਵਿਰਭੇ ਅੰਦਰ,
ਖਿੜਿਆ ਇਕ ਗੁਲਜਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ .
'ਬਾਲਮ' ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਲੋਹੜੀ .
ਸੱਜਣਾਂ ਬਿਨ ਬੋਕਾਰ ਹੈ ਲੋਹੜੀ .
'ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ'
ਮੋ. 98156-25409

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ

ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਜਦ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਆਸਾ ਦੀ ਕਿਰਨ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਆਸਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਸਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅੱਜ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੀ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜ੍ਹਨ ਝਗੜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹੀ ਹਨ। ?? ਉਥੇ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਚੱਪਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤ ਦੇ ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਖੇ ਲੰਬੇ ਦਿਨੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਉਥੇ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਗਈ ਸੀ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਗਈ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਗਲਤ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੱਖੋ- ਵੱਖੀ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਪਰ ਅਸਲ ਗੱਲ ਕੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਦੇਹ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਲੜਕੀ ਨੇ ਲੰਗਰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦ ਵੱਧ ਗਿਆ ਪਰ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਗਲਤ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ।

ਜੋ ਸਟੂਡੈਂਟ ਕਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਬੀਤ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਖਰਚੇ ਦੀ ਮਾਰ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮਾਂ ਪਿਉ ਵੱਲੋਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਭਰ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਪਿਛੇ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਓਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਵੱਢ ਕੇ ਖਾਈ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਤੇ ਕਰਾਇਆ ਵੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗਲਤ ਰਸਤੇ ਪੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਅਤੇ ਖਰਚਾ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅੱਖੀ ਬੀਤ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਰੱਸੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਇੱਕ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਬੇਸ਼ੇਮਟ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਈ ਜਾਣੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਾਲ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਮ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਝੰਡੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਰਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ

ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਪੈਸੇ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਪੇ ਖੋਗਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ @ਤੇ ਸੈੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਬੇਬਾਹ ਪੈਸਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੰਬੇ ਵਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਕਰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੂਟੇ ਭੇੜ ਲਏ ਸੀ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਦੁੱਖਾਂ ਦਰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਨਿਆਮਤ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰਹਿਣ ਬਸਰਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ

ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਆਉਂਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਰਤਨ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਗੁਰਪਾਮ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਵਲਸਥੇ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈ ਕੇ ਦੀਨ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਥੇ ਸਮਿਆਂ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂਘਰ ਤੋਂ ਆਸ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਇਹ ਅਲੱਗ ਗੱਲ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪੜਨ ਗਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਸਰਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅਲੱਪ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸੋ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਵਰਨਣਯੋਗ ਕਿ ਜਦ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਰਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਅਪਣਾਏ ਹੋਏ ਨੇ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਜੰਗ ਲੜੀ।

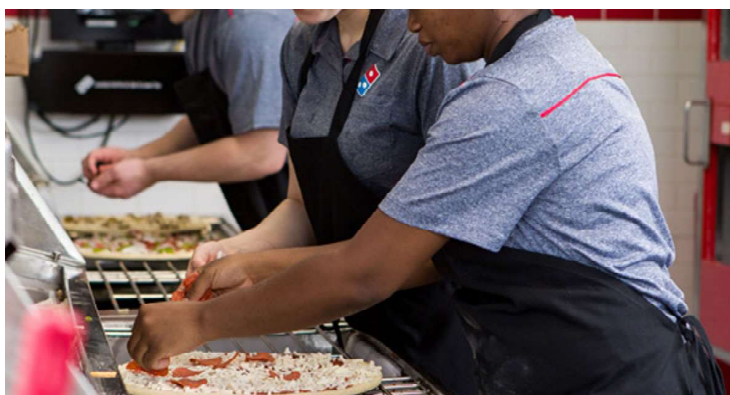
ਆਖਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੁਲ ਦੇ ਕੇ ਸੋਲ ਲੀਡੀਆ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਲਤੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਅਕਸਰ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੋਲ ਲੀਡੀਆ ਤੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ ਬੋਲਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ ਚੰਗੇ ਪੱਖ ਵੱਲ ਚੱਲਣਾ ਹੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਆਉ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਵਲਸਥੇ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਪਾਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰੀਏ। ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ - ਸਿੰਦਰ ਸ਼ਿਘ ਮੀਰਪੁਰੀ
ਫਰਿਜ਼ਨ ਕੋਲੋਫੋਰਨੀਆ
ਅਮਰੀਕਾ

5592850841

ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੱਥੀਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨ

ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਸੋਟੇ ਕੰਮ ਹੱਥੀਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਲਗਭਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਤਜਰਬਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਜਮਾਨੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਸਗੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਆਧੁਨਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੋਬਾਈਲ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਆਦਿ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮਿਹਨਤੀ ਬੱਚੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੰਗ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੱਜ ਵਾਂਗ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨੇੜੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਟ੍ਰੱਟੀ-ਫੁੱਟੀ ਜੁੱਤੀ ਜਾਂ ਨੰਗੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰ ਕੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਚਿਹਰਾ ਫੇਰ ਵੀ ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਪਿੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੜਕੀਆਂ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਟਾ ਗੁੰਨਣਾ, ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਬਰਤਨ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਕੱਪੜੇ ਧੋਣਾ, ਪੰਚਾ ਲਾਉਣਾ, ਸਥੜੀ ਕੱਟਣਾ ਤੇ ਬਣਾਉਣਾ ਆਦਿ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹੀ ਸੀ ਸਗੋਂ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦਾਜ ਦਾ ਸਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਦਰੀਆਂ ਬੁਣਨਾ, ਚਾਦਰ ਕੱਢਣੀ, ਨਾਲ ਬੁਣਨਾ, ਪੱਖੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ ਆਦਿ ਵੀ ਬੜੇ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ।

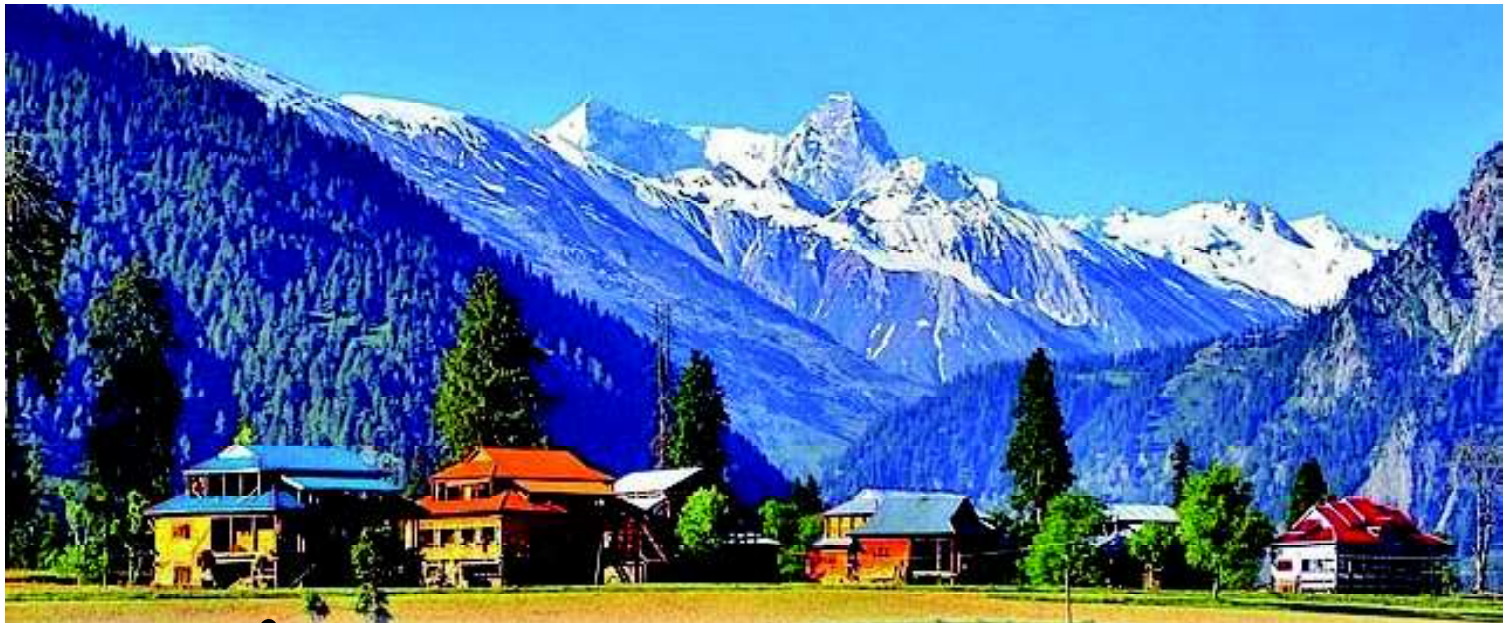

ਜੇਕਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਹੁੰਮ-ਹੰਮਾ ਕੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਵਟਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਪੱਠੇ ਲਿਆਉਣਾ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਵਿਚਾਰੇ ਲਾਲਟੇਨ ਦੀ ਲੋ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਦਿਲ ਚਾਹਾ ਪਾਉਣਾ, ਧਾਰ ਕੱਢਣਾ ਆਦਿ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਲਾ ਕੇ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰੰਤੂ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਬੱਚੇ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰੇਧਾਵਾ ਸ਼ਿਘ ਪਟਿਆਲਾ
9417131332

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਤ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਤ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਤ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿੰਦੇ।

ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੂਈ ਵਿੱਚ ਧਾਗਾ ਪਾਉਣਾ, ਸਿਲਾਈ ਕਰਨਾ, ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨਾ ਤੇ ਹੋਰ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਆਦਿ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਏ ਹਨ। ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਆਪ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਰੋਟੀ, ਪੀਜ਼ਾ, ਬਰਗਰ ਆਰਡਰ ਕਰਕੇ ਖਾਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਵੀ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਤਕਰੀਬਨ ਖ਼ਤਮ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਮਾਪੇ ਨੌਕਰੀ ਪੌਜ਼ਾ ਹਨ ਤੇ ਜੇਕਰ ਬੱਚੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਵੀ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਦਾ ਸਵਾਦ ਭਾਵ ਅਹਿਸਾਸ ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਇਨਸਾਨ ਆਮ ਕਰਕੇ ਵਧੇਰੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਨਸਿਕ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵੀ ਘੱਟ ਘੇਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਵਧੀਆ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਬਚਪਨ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼

ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਨ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਗੜ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਉਤਰਾਖੰਡ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਕਰੋਪੀ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਵਿੱਗਾਂ ਡਿੱਗਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੇ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾਇਆ ਹੈ। ਜਾਨ ਮਾਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹੋਟਲ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਲਗਾਤਾਰ ਪੈ ਰਹੀ ਬਰਸਾਤ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕ ਗਈ। ਡੈਮ ਖੋਲੇ ਗਏ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾੜਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਵਜ਼ਿਆ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਏ। ਬੰਨ੍ਹ ਟੁੱਟੇ। ਫਸਲਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮਿੱਟੀ, ਵਿੱਗਾਂ ਨਹੀਂ ਖਿਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਅੱਜ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ, ਕਈ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਹੜਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਘੱਗਰ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਹੜਾਂ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਤਲੁਜ, ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਵੀ ਖਤਰੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵੱਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਐਮ ਐਲ ਏ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦਰਅਸਲ ਮੋਹਾਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 20 ਤੋਂ 25 ਮੰਜ਼ਿਲ ਫਲੈਟ ਉਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਨਦੀਆਂ ਨਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਬਿਲਡਰਾਂ ਨੇ ਖੁੰਬਾਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਕਲੋਨੀਆਂ ਉਸਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕੁੱਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਲਡਰਾਂ ਨੇ ਫਲੈਟ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਰਸਾਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੋੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦੇਈਏ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀਹ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਸਾਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਦਸ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰਸਾਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਸਨੂੰ ਝੜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਨਦੀਆਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਾਣੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਨਦੀਆਂ

ਨਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਫਲੈਟ ਉਸਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਪਾਣੀ ਨੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਲੰਘਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਸੁਆਰਥ ਖਾਤਰ ਮਨੁੱਖ ਲਗਾਤਾਰ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ ਜੋਸ਼ੀਮੱਠ @ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਫ਼ਤ ਗ੍ਰਸਤ ਖੇਤਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰਾਨੀਜਨਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਰਾਰਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਇੰਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਛੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿੰਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿੰਨੇ ਅਰਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰਾ ਘਰ ਬਣ ਗਿਆ।

ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਘਰੇ ਲੋਕਾਂ

ਸੰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ
7888966168

ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਘਰ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦੇਈਏ ਕਿ 2012 ਵਿੱਚ ਉਤਰਾਖੰਡ ਖੇਤਰ ਹੜਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਇਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਦੀਆਂ ਨਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਕਾਸੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਗੱਡੀਆਂ

ਦੀ ਗੱਡੀਆਂ ਹੜਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੜ੍ਹ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨਸਾਨ ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਭਲਿਆ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੋੜ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਹੋਟਲ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਬਾਦੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਸੁਆਰਥਾਂ ਖਾਤਰ ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉਸਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਡੇ ਹੋਟਲ, ਚੌੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਸਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਾਂ ਰਿੱਸਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ @ਚ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤਿਦਿਨ ਹਾਲਾਤ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ

ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਪਹਿਲੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੈਕਲੋਡਰੀਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਾ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦੇਈਏ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਪੜਾਈ ਖੇਤਰ ਹਨ, ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਉਸਾਰੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਅਫਸਰਾਂ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਰਬ ਪੈਂਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਭਲਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੈਲਾਨੀ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਹਿਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੁਦਰਤ ਹੀ ਰੱਬ ਹੈ।

ਉੱਚੀ ਸੋਚ ਰੱਖਕੇ ਬਣੇ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ

ਜਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਇਨਸਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਆ ਰਹੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਕਾਰਨ ਡਾਵਾਡੋਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਬੋਝ ਜਿਹੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੱਸ ਖੰਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ, ਸਗੋਂ ਕੱਟਦੇ ਹਨ। ਨਕਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਘਰ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨਕਰਾਤਮਕ ਬਣ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਚਾਹੇ ਟੀਚੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਦੇ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਸੋਹਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕੌਣ ਕੌਣ ਇਸ ਸੰਸਾਰ @ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉ। ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰੋ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਮਾੜਾ ਨਾ ਸੋਚੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕੋ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ। ਜੋ ਬੰਦੇ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਦੇਖੋ। ਇਹ ਨਾ ਸੋਚੋ ਕਿ ਉਹ ਬੰਦਾ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਕਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਨਾ ਰੱਖੋ। ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਚਲੋ, ਕਿਹਾ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਿਹਨਤ ਸੋਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਜੀ ਹੈ। ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਜਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਫਲਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁੱਝ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਫਜ਼ੂਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਗੁਆਓ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸਮਾਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੜ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਸਿਆਣੇ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਪੁੱਲਾਂ ਹੇਠਾਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਜੇ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਉਹ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਕਰਾਤਮਕ ਨਾ ਬਣਾਉ। ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੋ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਰਹੋ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰਕੇ

ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰੋ। ਵਧੀਆ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੋ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮਨ ਮੁਟਾਵ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਗਲਤ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕੋ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਚੰਗੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੋ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦੀ ਕਲਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੋ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਮਨ ਚਾਹਿਆ ਗਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਖਰੀਦੋ। ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹੋ। ਚੰਗੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਕਰੋ, ਜੋ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ। ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਜਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਫਲਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁੱਝ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਫਜ਼ੂਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਗੁਆਓ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸਮਾਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੜ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਸਿਆਣੇ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਪੁੱਲਾਂ ਹੇਠਾਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਜੇ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਉਹ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਕਰਾਤਮਕ ਨਾ ਬਣਾਉ। ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੋ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਰਹੋ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰਕੇ

ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸ ਇਨਸਾਨ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਕੱਢੋ। ਅੱਜ ਦੀ ਦੌੜ ਭੱਜ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਪਿਆਰਾ ਸੋਚ, ਸਕਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸੰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਮੋਹਾਲੀ 7888966168

ਕਿਰਦਾਰ

ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਹੋ ਗਈ। ਟੱਕਰ ਦੀ ਭਾਨਾਨਕ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਚੀਕ ਚਹਾੜਾ ਸੁਣ ਕੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵਾਹੋਦਾਰੀ ਮਿਲਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਫਟਾ ਫਟ ਡਾਂਬਿਆਂ 'ਚ ਬੜੇ ਅੱਖੇ ਹੋ ਕੇ ਵੜ ਰਹੇ ਸੀ। ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਸੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਉੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਸੋਗ ਫੈਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਉਥੋਂ ਖਿਸਕ ਕੇ ਇਕ ਸੁੰਨੀ ਥਾਂ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋਬਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਾਰੇ ਗਿਰਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਹੁਣ ਗਰਮੀਨ ਮਾਰੋਲਾ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

-ਮੋਜਰ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ

**No body have time to watch TV Advertisement
No body have time to read Physical newspapers**

It's social time.

Online News, Advertisement, Promotion Anytime anywhere.

Doesn't matter where are you.

Advertisement with Preetnama.

Promote your business with TalkShow

We gave social stage to show yourself and your Business.

**Business Persons, Doctor,
Advocates, VISA, Tour Travel, Actor, Singers,
writers come Join or TalkShow
and Advertisement with us on national
& International based.**

**Search Just
Preetnama
Youtube
Facebook
Twitter
Instagram
LinkedIn
Tiktok**

**No ned to go anywhere, Just leave message on
WhatsApp or email us. We will call you back.**

Contact immediately

+1 201-312-4180,+1 917-328-8436

www.preetnama.com, www.preetnews.com

Email- preetnamausa@gmail.com

